STATISTIČKA ANALIZA USPJEŠNOSTI POSLOVANJA DRUŠTVA EUROHERC OSIGURANJE D.D.

Bačić, Ivan

Master's thesis / Diplomski rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:537023

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-28**

Repository / Repozitorij:

REFST - Repository of Economics faculty in Split

zir.nsk.hr

UNIVERSITY OF SPLIT

dabar

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

SVEUČILIŠTE U SPLITU

EKONOMSKI FAKULTET

DIPLOMSKI RAD

STATISTIČKA ANALIZA USPJEŠNOSTI POSLOVANJA DRUŠTVA EUROHERC OSIGURANJE D.D.

Mentor: **Student:**

prof.dr.sc. Ante Rozga **Ivan Bačić**

Split, studeni, 2017.

SADRŽAJ

1. UVOD 1

1.1. Problem i predmet istraživanja 1

1.2. Ciljevi istraživanja 2

1.3. Istraživačke hipoteze 2

1.4. Metode istraživanja 3

1.5. Struktura rada 4

2. OSIGURANJE I DRUŠTVA ZA OSIGURANJE 5

2.1. Pojmovno određenje osiguranja 5

2.2. Usluga osiguranja i uloga društava za osiguranje 6

2.3. Kako funkcionira osiguranje? 8

2.4. Značaj djelatnosti osiguranja i društava za osiguranje 10

3. TRŽIŠTE OSIGURANJA U EUROPSKOJ UNIJI I HRVATSKOJ 12

3.1. Tržište osiguranja u Europskoj uniji 12

3.1.1. Pokazatelji razvijenosti tržišta osiguranja u Europskoj uniji 13

3.2. Tržište osiguranja u Hrvatskoj 18

3.2.1. Regulatorni okvir djelatnosti osiguranja u Hrvatskoj 18

3.2.2. Utjecaj pristupanja EU na hrvatska osiguravajuća društva 19

3.2.3. Pokazatelji tržišta osiguranja u Hrvatskoj 20

4. STATISTIČKA ANALIZA USPJEŠNOSTI POSLOVANJA DRUŠTVA EUROHERC OSIGURANJE D.D. 24

4.1. Opći podaci o društvu 25

4.2. Analiza financijskih izvještaja društva EUROHERC d.d. 26

4.2.1. Horizontalna analiza financijskih izvještaja 27

4.2.1.1. Horizontalna analiza bilance Društva 27

4.2.1.2. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka Društva 31

4.2.2. Vertikalna analiza financijskih izvještaja 33

4.2.2.1. Vertikalna analiza bilance Društva 34

4.2.2.2. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka Društva 36

4.3. Testiranje istraživačkih hipoteza 38

4.4. Osvrt na provedeno istraživanje 47

5. ZAKLJUČAK **50**

LITERATURA **53**

PRILOZI **56**

POPIS SLIKA, TABLICA I GRAFOVA **59**

SAŽETAK **60**

SUMMARY **60**

1. UVOD

1.1. Problem i predmet istraživanja

Pojedinci, obitelji i poduzeća oduvijek su izloženi potencijalnim gubicima od nezgoda i raznih prirodnih katastrofa. Stoga, i potreba da se zaštite vlastiti život i imovina postoji koliko postoji i sam čovjek.

U početnim danima razvoja djelatnosti osiguranja, pomoć onima koje je zadesila nekakva nesreća pružali su članovi uže i šire zajednice. Ovakav način „osiguranja“ nije bio sasvim pouzdan jer nije bilo nikakvog jamstva da će takva zajednica, unatoč velikoj želji za pomoći, imati dovoljno novčanih sredstava za pomoć unesrećenome. S vremenom se pomoć u slučaju nesreća počela provoditi organizirano, a danas takve usluge pružaju društva specijalizirana za pružanje usluga osiguranja.

Rizik i averzija prema riziku razlozi su zbog kojih će jedna ovakva djelatnost teško izumrijeti. Naime, uloga djelatnosti osiguranja velika je i značajna ne samo za pojedinca, već i za cijelu ekonomiju. Međutim, iako se za samu djelatnost osiguranja može reći da je „zaštićena“ od izumiranja, isto se ne može reći i za društva za osiguranje koja obavljaju tu djelatnost. Suvremeni uvjeti poslovanja, tehnološki napredak i zaoštravanje konkurencije u uvjetima globalizacije, otežava uvjete u kojima ovakva društva posluju i tjera ih na određene poteze kako bi zaštitili i osigurali svoju poziciju na tržištu. Intenziviranje konkurencije jedan od važnijih razloga zabilježenog smanjena broja osiguravajućih društava u pojedinim dijelovima svijeta, poput Europske unije i Hrvatske. čije je jedno osiguravajuće društvo u fokusu ovog rada.

Financijski sektor Republike Hrvatske je bankocentričan. Naime, prema podacima Hrvatskog ureda za osiguranje, u 2016. godini na poslovne banke otpalo je čak 69,9% ukupne aktive svih financijskih institucija, dok je na društva za osiguranje otpalo tek 7,1% (HUO, 2017). Također, valja napomenuti da je broj društva za osiguranje u Republici Hrvatskoj trenutno u fazi pada, još od ulaska Hrvatske u Europsku uniju.

U borbi za preživljavanjem, hrvatska društva za osiguranje na hrvatsko tržište donijela su model ***bankoosiguranja,*** koji je u svijetu aktivan već dvadesetak godina, a u Hrvatskoj tek od 2001. godine (Stipić i Jurilj, 2015). Bankoosiguranje je partnerstvo između poslovnih banaka i društava za osiguranje od kojeg korist svakako imaju obje strane. Naime, osiguratelji koriste bazu podataka klijenata banke i njenu raširenu mrežu poslovnica kako bi osigurali kontakt s

kupcima, a banka ponudom novih proizvoda više i čvršće veže klijente za sebe, te osim toga ostvaruje i zaradu kroz proviziju (Nakić, 2013).

U ovakvim uvjetima zanimljivo je proučiti poslovanje konkretnog društva za osiguranje u Hrvatskoj. Društvo za osiguranje koje je odabrano za analizu jest EUROHERC osiguranje d.d. Pritom, izbor društva za osiguranje nije slučajan. Naime, EUROHERC osiguranje jedno je od rijetkih društava za osiguranje u Hrvatskoj koje nema partnerstvo s nijednom bankom. S druge strane konkurenti EUROHERC osiguranja već su neko vrijeme u partnerstvu s najjačim bankama na tržištu. Tako je, primjerice, Allianz osiguranje u partnerstvu sa Zagrebačkom bankom, Uniqa sa Raiffeisen bankom, dok je Generali osiguranje u partnerstvu sa čak četiri poslovne banke i to PBZ bankom, Istarskom, Međimurskom i Podravskom bankom.

Predmet ovog istraživanja jest statistička analiza uspješnosti poslovanja društva EUROHERC osiguranje d.d.

1.2. Ciljevi istraživanja

Ciljevi ovog rada mogu se podijeliti na ciljeve teorijske i empirijske prirode. Ciljevi teorijskog dijela rada, između ostalih, su i:

1. *definirati pojam osiguranja i društava za osiguranje;*
2. *ukazati na važnost djelatnosti osiguranja s aspekta pojedinca i s aspekta cijele ekonomije;*
3. *proučiti stanje na tržištu osiguranja u Europskoj uniji; te*
4. *proučiti stanje na hrvatskom tržištu osiguranja.*

Cilj empirijskog dijela rada jest na primjeru konkretnog društva za osiguranje utvrditi jesu li i u kojoj mjeri ulazak Hrvatske u Europsku uniju, te jačanje pozicije konkurenata u kontekstu bankoosiguranja, utjecali na uspješnost poslovanja EUROHERC osiguranja.

1.3. Istraživačke hipoteze

Nakon što su definirani problem i predmet istraživanja, moguće je postaviti istraživačke hipoteze. U ovom radu testirati će se ukupno pet istraživačkih hipoteza. Istraživačke hipoteze glase:

H1: *Rast premija osiguranja utječe na rast bruto dobiti EUROHERC osiguranja.*

H2: *Neto dobit društva EUROHERC osiguranje d.d. karakterizira trend konstantnog rasta.*

H3: *Stope rasta neto dobiti EUROHERC osiguranja niže su nakon ulaska Hrvatske u EU.*

H4: *Financijski pokazatelji ukazuju na uspješnost poslovanja EUROHERC osiguranja.*

H5: *EUROHERC osiguranje ima lošije financijske pokazatelje u odnosu na svoje konkurente.*

1.4. Metode istraživanja

Diplomski rad sastoji se od teorijskog i empirijskog dijela. U skladu s ciljevima teorijskog dijela rada, metode koje su se koristile pri izradi istog su sljedeće (Tkalac Verčić i sur., 2010):

1.	***Metoda indukcije i dedukcije***	Shvaćanje i donošenje zaključaka o pojedinim dijelovima cjeline na osnovu razumijevanja cjeline, te donošenje zaključaka o cjelini na osnovu razumijevanja pojedinih njenih dijelova.
2.	***Metoda deskripcije***	Postupak jednostavnog opisivanja ili očitavanja činjenica, procesa i predmeta u prirodi i društvu, te njihovih empirijskih potvrđivanja odnosa i veza, ali bez znanstvenog tumačenja i objašnjavanja.
3.	***Metoda kompilacije***	Postupak preuzimanja rezultata znanstveno-istraživačkog rada, odnosno tuđih opažanja, stavova i zaključaka.
4.	***Metoda klasifikacije***	Podjela općega pojma na posebne, u okviru opsega pojma.
5.	***Komparativna metoda***	Metoda koja podrazumijeva uspoređivanje činjenica.

Za izradu empirijskog dijela rada koristila se kombinacija nekoliko metoda. Tako se testiranje prve istraživačke hipoteze provela jednostavna regresijska analiza. Za testiranje druge, treće i četvrte istraživačke hipoteze koristila se analiza financijskih izvještaja promatranog društva za osiguranje. Konačno, peta hipoteza također je testirana analizom financijskih izvještaja, s tim da se prvo provela cluster analiza s ciljem detektiranja najvažnijih konkurenata EUROHERC osiguranja.

1.5. Struktura rada

Diplomski rad sastoji se od pet dijelova.

U prvom dijelu rada definirani su problem i predmet istraživanja, te su navedeni ciljevi istraživanja. U ovom dijelu također su prezentirane istraživačke hipoteze, te su navedene metode korištene pri izradi istraživanja.

Drugi dio diplomskog rada fokusiran je na djelatnost osiguranja. U ovom dijelu prvo je pojmovno određeno osiguranje. Nakon toga je definirana usluga osiguranja, te je objašnjena uloga društava za osiguranje u pružanju ovakvih usluga. U drugom dijelu diplomskog rada također je objašnjen način funkcioniranja sustava osiguranja. Ovaj dio završava opisom značaja osiguranja, kako s aspekta pojedinca, tako i s aspekta cijele nacionalne ekonomije.

Treći dio rada fokusiran je na tržišta osiguranja. Stoga, u ovom dijelu rada prvo je opisano stanje tržišta osiguranja u Europskoj uniji prema glavnim pokazateljima razvijenosti tržišta osiguranja. Nakon toga je opisano stanje tržišta osiguranja u Republici Hrvatskoj, s posebnim naglaskom na (potencijalne) promjene koje su se dogodile kod hrvatskih društava za osiguranje nakon pristupa Hrvatske u Europsku uniju.

Četvrti dio rada sadrži statističku analizu uspješnosti poslovanja društva EUROHERC osiguranje d.d. Nakon prezentacije osnovnih podataka o društvu, u ovom dijelu napravljena je horizontalna i vertikalna analiza temeljnih financijskih izvještaja promatranog društva. U ovom dijelu također su testirane prethodno postavljene istraživačke hipoteze. Četvrti dio diplomskog rada završava usporedbom dobivenih rezultata s prvotno postavljenim istraživačkim hipotezama.

Peti dio diplomskog rada sadrži zaključna razmatranja.

2. OSIGURANJE I DRUŠTVA ZA OSIGURANJE

2.1. Pojmovno određenje osiguranja

O osiguranju kao djelatnosti u ekonomskoj literaturi već se jako dugo piše. Tako je, primjerice, još prije 200 godina klasični ekonomist Adam Smith u svome djelu „Bogatstvo naroda" napisao da „*osiguranje daje veliku sigurnost bogatstvu fizičkih osoba, te da dijeleći taj gubitak između velikog broja pojedinaca, a koji bi zasigurno uništio jednog pojedinca, čini dobrobit cijelom društvu*" (Borch i sur., 2014).

U razumijevanju određenog pojma valja poći od njegove definicije. Definicija osiguranja zaista je mnogo, što zapravo ne čudi ako se u obzir uzme činjenica da je sam pojam vremenski već jako dugo prisutan. Jedna od najstarijih definicija osiguranja jest ona koju daju Manes (1906), njemački ekspert u znanosti osiguranja, prema kojem osiguranje predstavlja „*ekonomsku instituciju koja počiva na principima uzajamnosti, osnovanu s ciljem snabdijevanja fonda za namirivanje potreba onih ekonomskih subjekata čije potrebe nastaju slučajno i daju se procijeniti*".[1]

Dorfman (1998) razlikuje dvije vrste definicija djelatnosti osiguranja, a to su *financijske i pravne definicije*. Prema financijskog definiciji osiguranja, osiguranje predstavlja „*financijski aranžman koji redistribuira troškove neočekivanih gubitaka"*. S druge strane, prema pravnoj definiciji osiguranje predstavlja „*ugovorni aranžman u kojem se jedna strana obvezuje kompenzirati drugu stranu za gubitke".*

Definiciju koja kombinira i financijski i pravni aspekt osiguranja daju Andrijašević i Petranović (1999) prema kojoj osiguranje predstavlja „*metodu transfera rizika s osiguranika na osiguravatelja, koji prihvaća nadoknaditi slučajne štete onima kod kojih su nastale i raspodijeliti ih na sve članove rizične zajednice na načelima uzajamnosti i solidarnosti*".[2]

Ovo su samo neke od brojnih definicija osiguranja. Međutim, unatoč postojanju većeg broja definicija, nijedna od njih se ne može istaknuti kao definicija osiguranja koja je univerzalno prihvaćena. Baker i Simon (2010) navode kako je razlog tome velik broj različitih aktivnosti koje su sve sjedinjene pod pojmom „osiguranje". Stoga, umjesto da pruže konkretnu definiciju osiguranja, Baker i Simon (2010) identificirali su četiri ključna aspekta osiguranja a to su:

[1] U Kassim, Z.A.M. (2013).
[2] Iz Klasić (2003).

1. ***institucije***, koje obuhvaćaju različite organizacije koje pružaju usluge osiguranja;
2. ***forme***, koje predstavljaju različite oblike osiguranja pružene od različitih institucija;
3. ***tehnologije***, koje predstavljaju set procedura za upravljanjem rizicima osiguranja; te
4. ***vizije***, koje predstavljaju ideje o razvoju institucija, formi i tehnologija osiguranja.

Stanić i Glavaš (2013) ističu kako se sve definicije osiguranja u osnovi svode na isto, a to je da je osiguranje „*djelatnost pružanja ekonomske zaštite od određenih opasnosti koje ugrožavaju imovinu i osobe*". HANFA (*skr. Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga*) na isti način definira djelatnost osiguranja, te je stoga ova definicija osiguranja usvojena i u ovom radu.

2.2. Usluga osiguranja i uloga društava za osiguranje

Usluge osiguranja pružaju **društva za osiguranje** koja su specijalizirana za pružanje takvih usluga. Ova usluga ima sve specifičnosti koje i inače usluge imaju u odnosu na konkretne proizvode poput neopipljivosti, neuskladištivosti, nemogućnosti mjerenja kvalitete i sl. Međutim, usluga osiguranja ima još neke karakteristike po kojima se razlikuje ne samo u odnosu na konkretne proizvode, već i u odnosu na ostale usluge. Riječ je o sljedećim specifičnostima (Barbir, 2004):

- ✓ usluga osiguranja zasniva se na povjerenju;
- ✓ usluga osiguranja namijenjena je i građanima i poduzećima;
- ✓ usluga osiguranja radno je i kapitalno intenzivna;
- ✓ neke su usluge osiguranja zakonski obvezne;
- ✓ usluge osiguranja mogu se kupiti za dugoročno razdoblje;
- ✓ ne postoji ograničen „prodajni kapacitet" usluga osiguranja.

Moderan čovjek posjeduje mnogo toga što ima potrebu zaštiti odnosno osigurati, te su ove potrebe zasigurno veće u odnosu na prijašnja razdoblja. Sukladno tome, i sama usluga osiguranja se razvijala te se, danas, pored samog života može zaštiti i mnogo materijalnih stvari što se pak vrši kroz kupnju raznih polica u okviru tzv. neživotnog osiguranja. Sljedeća tablica prezentira uobičajenu klasifikaciju osiguranja. Valja napomenuti da se unutar svake skupine može napraviti još detaljnija klasifikacija. Proučavajući vrste osiguranja navedene u tablici 1 shvatljivo je da je osiguranje prisutno u raznim djelatnostima i sektorima poput bankarstva (osiguranje kredita i jamstava), te prometa i trgovine (osiguranje robe u prijevozu).

Tablica 1: Klasifikacija osiguranja prema HANFA-i

NEŽIVOTNA OSIGURANJA	ŽIVOTNA OSIGURANJA
1. osiguranje od nezgode; 2. zdravstveno osiguranje; 3. osiguranje cestovnih vozila; 4. osiguranje tračnih vozila; 5. osiguranje zračnih letjelica; 6. osiguranje plovila; 7. osiguranje robe u prijevozu; 8. osiguranje od požara i elementarnih šteta; 9. ostala osiguranja imovine; 10. osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila; 11. osiguranje od odgovornosti za upotrebu zračnih letjelica; 12. osiguranje od odgovornosti za upotrebu plovila; 13. osiguranje kredita; 14. osiguranje jamstava; 15. osiguranje raznih financijskih gubitaka; 16. osiguranje troškova pravne zaštite; 17. osiguranje pomoći (asistencija); 18. osiguranje od nezgode.	1. životna osiguranja; 2. rentno osiguranje; 3. dopunska osiguranja uz osiguranje života; 4. osiguranje za slučaj vjenčanja ili sklapanja životnog partnerstva ili rođenja; 5. osiguranje života i rentno osiguranje kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja; 6. tontine; 7. osiguranje s kapitalizacijom isplate.

Izvor: Izrada autora na temelju HANFA (2016).

Specifičnosti usluga osiguranja čine i društva koja pružaju takve usluge također drugačijima u odnosu na bilo koje drugo proizvodno ili neproizvodno društvo na tržištu. Naime, glavni izvor prihoda društava za osiguranje čini premija osiguranja koja se dobiva temeljem prodaje polica osiguranja. S druge strane, glavni rashod ovih društva jest trošak šteta u slučaju nastanka osiguranog slučaja. Da bi društvo poslovalo profitabilno potrebno je prihodi uvijek budu veći od rashoda. Međutim, u slučaju društava za osiguranje ovo zahtijeva značajnu specijalizaciju.

U svom poslovanju društva za osiguranje suočavaju se sa negativnom selekcijom i moralnim hazardom. ***Negativna selekcija*** opisuje situaciju u kojoj je individualna potražnja za uslugom osiguranja pozitivno korelirana sa individualnim rizikom gubitka (Majić i sur., 2015). Jednostavnije rečeno, veća je vjerojatnost da će osobe koje imaju rizik nastanka, primjerice, bolesti (na primjer pušači) prije tražiti usluge osiguranja u odnosu na pojedince kod kojih je

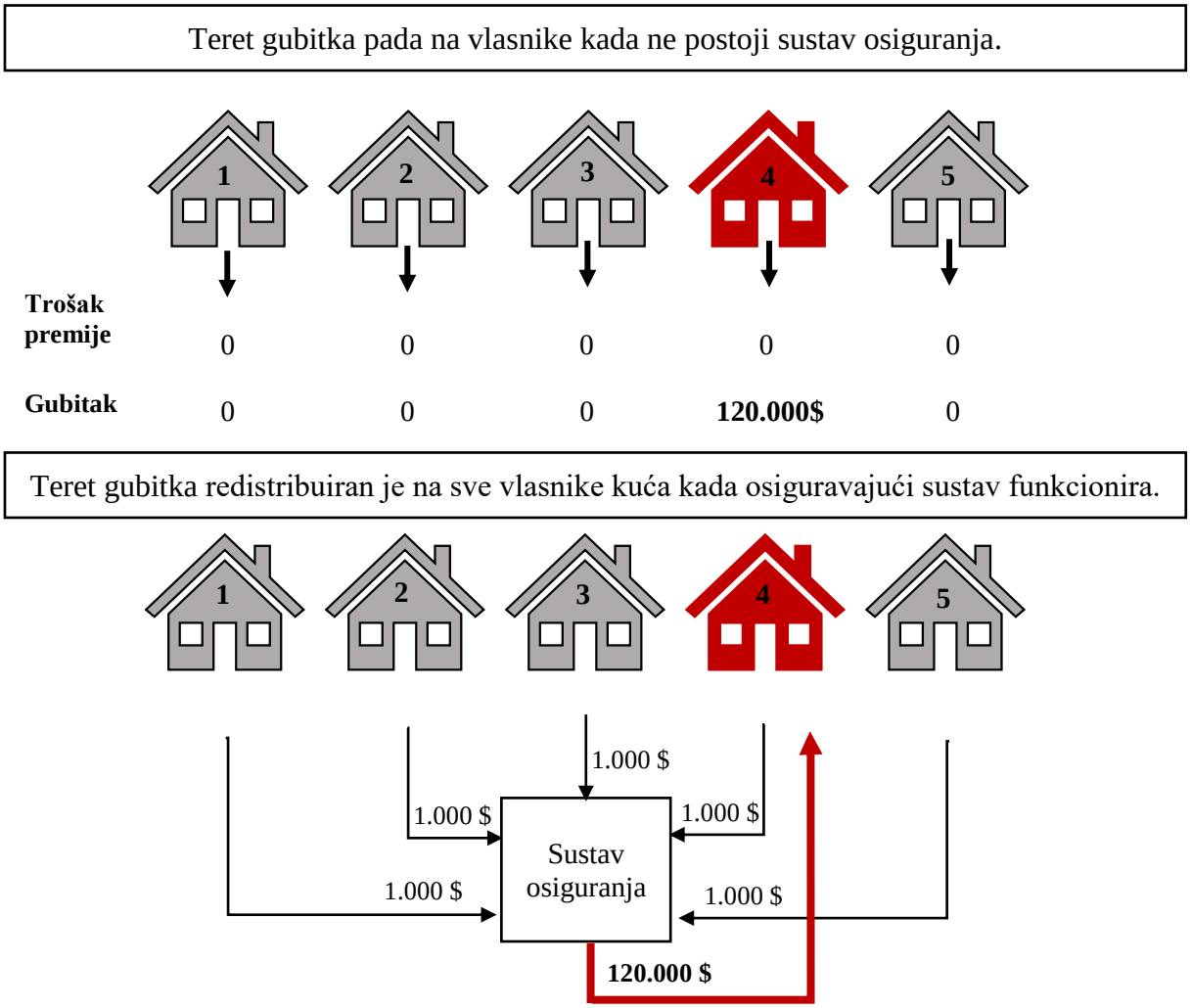
takva vjerojatnost manja. Naravno, za društvo je poželjno da je ovakvih klijenata što manje jer će onda imati i manje izdatke za pokriće šteta. ***Moralni hazard*** opisuje situaciju u kojoj se jednom osigurana osoba svjesno počinje ponašati rizičnije, znajući da je rizik nastanka osiguranog događaja na društvu za osiguranje (Njegomir, 2006). Negativna selekcija predstavlja ex ante informacijsku asimetriju, dok moralni hazard predstavlja ex post informacijsku asimetriju.

Društva za osiguranje imaju pristup relevantnim informacijama i sposobna su za njihovu obradu kako bi smanjili ex ante informacijsku asimetriju, a kroz nadgledanje i kontrolu subjekata u mogućnosti su smanjiti ex post asimetriju informacija (Ćurak, 2004).

2.3. Kako funkcionira osiguranje?

Ericson i sur. (2003) navode kako unatoč činjenici da, u prosjeku, svaki pojedinac ima i po nekoliko polica osiguranja, općenito razumijevanje načina funkcioniranja sustava osiguranja od strane pojedinaca i nije baš u potpunosti postignuto.

Uvid u način funkcioniranja sustava osiguranja daje sljedeći slikovni prikaz. Iz slike 1 je vidljivo da kada postoji organizirani sustav osiguranja, isti redistribuira troškove gubitaka na temelju premije koju prikuplja od svakog člana rizične zajednice. U primjeru na slici 1, članovi rizične zajednice su svi oni koji posjeduju kuću te su izloženi riziku gubitka te kuće u slučaju požara. Iz gornjeg dijela slike 1 vidljivo je da kada nema organiziranog sustava osiguranja, u slučaju nastanka požara (kuća broj 4), vlasnik kuće je prisiljen sama financirati taj veliki gubitak. Međutim, jako je upitno hoće li ta osoba biti u stanju pretrpjeti takav trošak. S druge strane kada sustav osiguranja postoji osobe koje posjeduju kuću mogu, dajući relativno mali iznos društvu za osiguranje, zaštititi sebe od ogromnog troška ako jednom dođe do požara.

Slika 1: Teret gubitaka sa i bez osiguranja
Izvor: Izrada autora na temelju Dorfman (1998).

Iz slike 1 je uočljivo da sustav osiguranja funkcionira na način da:

1. prenosi rizik od pojedinaca na skupinu ili zajednicu rizika, što treba razumjeti kao svijest pojedinaca o ugroženosti od istih opasnosti od kojih se efikasnije može zaštiti ako se uključe u sustav osiguranja u što većem broju; te
2. raspodjeljuje gubitke na izjednačenoj osnovici na sve članove skupine, što pak podrazumijeva sustav podjele nastalih gubitaka na sve osiguranike i pokriće tih gubitaka u obliku premija koje uplaćuju osiguranici.

Jakovčević (2016) prethodno spomenute poslove koje obavljaju društva za osiguranje naziva i dvama temeljnim obilježjima sustava osiguranja koja ga čine jako kompleksnim.

Osim što opisiva način funkcioniranja sustava osiguranja, slika 1 upućuje na još jedan zaključak, a to je da osiguranje kao djelatnost postoji i može postojati iz prostog razloga što su pojedinci, obitelji i poduzeća spremni supstituirati relativno malenu količinu novca, u obliku premije osiguranja, za potencijalno veliki gubitak. Ova spremnost proizlazi iz averzije prema riziku koja je obilježje najvećeg broja ljudi. Na ovom tragu Samuelson i Nordhaus (2011) osiguranje nazivaju vrstom kockanja, gdje pojedinac radije kupuje osiguranje koje predstavlja siguran gubitak, sa svrhom izbjegavanja male mogućnosti katastrofalnog gubitka.

2.4. Značaj djelatnosti osiguranja i društava za osiguranje

Iz navoda Adama Smitha o osiguranju, spomenutog još u samom početku ovog poglavlja, dalo se zaključiti da osiguranje nije samo od velikog značaja za pojedinca, već je od (potencijalno) velikog značaja i za cijelu nacionalnu ekonomiju. Naime, djelatnost osiguranja i djelovanje društava za osiguranje može dovesti do cijelog niza pozitivnih kretanja u gospodarstvu neke nacionalne ekonomije. Osim utjecaja na gospodarstvo, društva za osiguranje mogu pozitivno djelovati i na financijski sustav, čiji su sastavni dio.

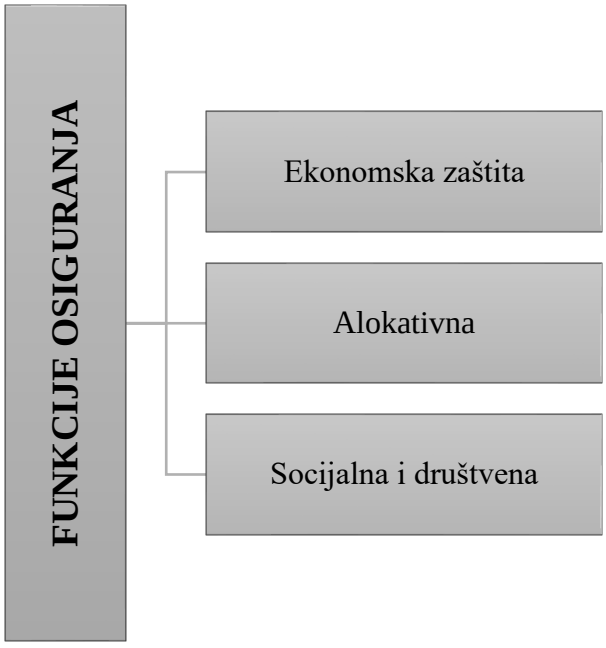
Pozitivan utjecaj osiguranja na *gospodarstvo* opisali su Haiss i Sumegi (2008). Ovaj utjecaj ima mikroekonomske temelje i počinje od pojave potražnje za uslugom osiguranja, koja pak potječe od averzije prema riziku od strane pojedinaca i poduzeća. Kupnja ovakve usluge rezultira osjećajem sigurnosti koja kod pojedinaca može povećati sklonost kupnji (primjerice kuće ili automobila), a kod poduzeća sklonost investicijama. Haiss i Sumegi (2008) potencijalni utjecaj dijele još i na utjecaj u kratkom roku, te na utjecaj u dugom roku. U kratkom roku osiguranje može rezultirati većom potrošnjom, a u dužem roku može povećati dohodak i ekonomsku efikasnost.

Teorijske tvrdnje o značaju osiguranja za gospodarstva zemalja, našle su i svoje empirijsko uporište. Tako su, primjerice, Kugler i Ofogi (2005) na primjeru Ujedinjenog Kraljevstva, primjenom Johansen-ovog testa kointegracije, dokazali pozitivnu vezu između veličine tržišta osiguranja i ekonomskog rasta u dugom roku. Nadalje, Ćurak i sur. (2009) su na primjeru 10 tranzicijskih zemalja, primjenom panel analize pokazali da sektor osiguranja ima pozitivan, statistički značajan utjecaj na ekonomski rast. Ovakvi radovi upućuju na zaključak da je rezultat o pozitivnoj vezi između osiguranja i ekonomskog rasta robustan na promjenu uzorka zemalja, promjenu ekonometrijske metode, kao i na promjenu promatranog razdoblja.

Osim ovdje spomenutih, vezu između osiguranja i ekonomskog rasta proučavali su i brojni drugi autori. Kako navode Cristea i sur. (2014) generalni zaključak je da postoji direktna uzročna veza između istih, ali da je jačina utjecaja uvjetovana stupnjem ekonomskog razvoja pojedine zemlje.

Pored značaja za gospodarstvo zemalja, osiguranje može imati utjecaj i na financijski sustav. Naime, opće je poznato da financijski sustav mobilizira štednju, poboljšava realokaciju resursa, te snižava troškove kapitala kroz ekonomiju obujma i specijalizaciju. Društva za osiguranje dio su financijskog sustava, pa bi stoga također trebali imati utjecaj na isti. U ovom kontekstu naročito je važno životno osiguranje budući da se ono uzima na dugi rok i značajan je instrument štednje za starost. S aspekta pojedinca kupnja ovakve vrste osiguranja omogućuje tom pojedincu veći standard u starijoj životnoj dobi, ali kada to osiguranje kupi mnoštvo pojedinaca takva dugoročna štednja blagotvorno djeluje na stabilnost financijskog sustava, te potiče dugoročan razvoj i selekciju kvalitetnih projekata države, lokalne zajednice i poduzeća (HUO, 2010).

Na tragu dosada navedenog, moglo se zaključiti da osiguranje ima minimalno tri funkcije (Slika 2). Prvo, osiguranje omogućuje ***ekonomsku zaštitu*** od određenih opasnosti koje ugrožavaju imovinu i osobe. Drugo, društva za osiguranje vrše efikasnu ***alokaciju sredstava***. Konačno, društva za osiguranje ostvaruju važne ***socijalne*** i ***društvene funkcije***.

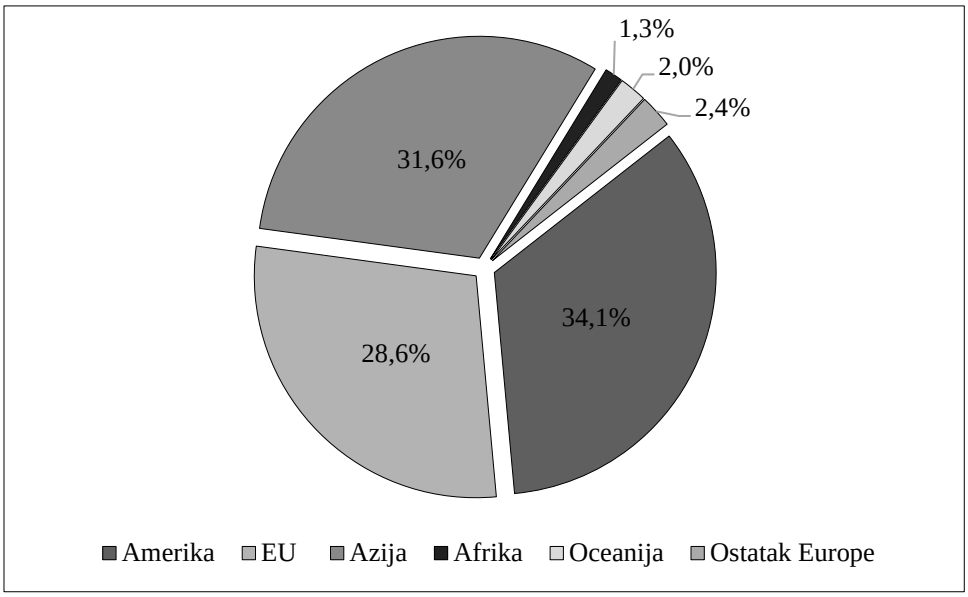

Slika 2: Funkcije osiguranja
Izvor: Izrada autora na temelju HUO (2010).

3. TRŽIŠTE OSIGURANJA U EUROPSKOJ UNIJI I HRVATSKOJ

3.1. Tržište osiguranja u Europskoj uniji

Europska unija moćno je gospodarsko i političko udruženje 28 europskih zemalja. Kada je u pitanju tržište osiguranja, tržište Europske unije jedno je od najvećih od svijetu što se može uočiti i iz sljedećeg grafa. Naime, kao što se može uočiti iz grafa 1, po udjelu premije osiguranja u ukupnom svjetskoj premiji Europska unija je u 2016. godini zauzela drugo mjesto sa 28,6%. Zanimljivo je spomenuti da je cijela Europa u istoj godini imala udio od 31%, što dovoljno govori o jakosti Unije. Najveći udio u ukupnoj svjetskoj premiji imala je Amerika (34,1%), i to tek nešto veći od udjela Europske unije, dok je najmanji udio imala Afrika (1,3%).

Graf 1: Udio premije u ukupnoj svjetskoj premiji (2016)
Izvor: Izrada autora na Swiss Re Institute (2017).

Zbog uloge koju društva za osiguranje imaju za društvo u cjelini, a o čemu je više bilo riječ u prethodnom dijelu rada, osiguranje kao djelatnost predmet je poprilično stroge regulacije. Kako bi zadržala stabilnost i održivost sektora osiguranja, Europska unija nedavno je donijela novu regulativu i zakonodavstvo za koju smatra da bi bolje mogla odgovoriti zahtjevima budućnosti. Riječ je o regulativi poznatoj pod nazivom ***Solventnost II*** (engl. *Solvency II)*.[3] Nova regulativa djelatnosti osiguranja i općenito rada društava za osiguranje bila je nužna zbog trendova globalizacije i deregulacije koji utječu na slabljenje tradicionalne uloge banaka i jačanje uloge društava za osiguranje kao financijskih posrednika (Hladika i Marić, 2014).

[3] Prethodni regulatorni okvir „Solvency I“ datira još od 1970. (Jurilj i sur., 2015).).

U odnosu na raniju regulativu, Solventnost II regulativa zahtjevnija je i postavlja stroža pravila za adekvatnost kapitala, za proces upravljanja rizicima društava za osiguranje odnosno reosiguranje, za proces nadzora temeljenog na rizicima, te za novi način izvještavanja (Jurilj i sur., 2015). Osnovni ciljevi spomenute Regulative su (Hladika i Marić, 2014):

1. *zaštita osiguranika i održavanje povjerenja u tržište osiguranja;*
2. *postavljanje granice solventnosti koja će predstavljati ukupnu izloženost riziku;*
3. *izbjegavanje nepotrebne kompleksnosti;*
4. *ocrtavanje i praćenje promjena na tržištu;*
5. *uspostavljanje principa i izbjegavanje strogih pravila; te*
6. *izbjegavanje nepotrebne prekapitalizacije.*

Valja napomenuti kako iz Europske unije ističu da prednosti od nove Regulative ne bi trebali imati samo osiguranici već i sami osiguratelji i to u obliku efikasnije upotrebe kapitala, veće učinkovitosti poslovanja, jasnije odgovornosti i rizika koje društvo nosi (Krišto, 2010). S obzirom da uvođenje i prilagodba na novu regulativu traje još od 2000. godine, s konačnim početkom primjene od siječnja 2016., koliko je prethodna tvrdnja istinita najbolje će pokazati sljedeći dio u kojem su prezentirani pokazatelji razvijenosti tržišta osiguranja u Europskoj uniji.

3.1.1. Pokazatelji razvijenosti tržišta osiguranja u Europskoj uniji

Standardni pokazatelji razvijenosti tržišta osiguranja bilo koje zemlje su (Stipić, 2014):

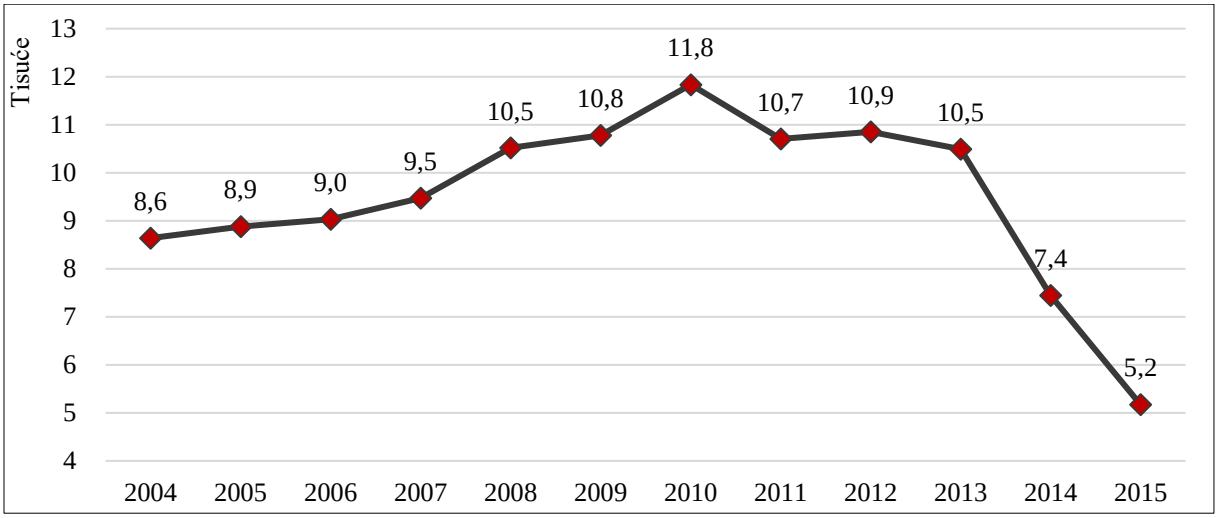
1. *broj društava za osiguranje;*
2. *ukupna premija osiguranja;*
3. *premija po stanovniku (gustoća)*
4. *udio premije u BDP-u (penetracija), te*
5. *udio premije životnog osiguranja u ukupnoj premiji.*

Kretanje ukupnog ***broja društava za osiguranje*** u Europskoj uniji prezentira sljedeći graf. Iz grafa se može uočiti da je nakon perioda rasta (od 2004. do 2010. godine), prisutan trend pada broja društava za osiguranje u Europskoj uniji. U posljednjoj godini promatranog razdoblja u Europskoj uniji bilo je ukupno 5,2 tisuće društava za osiguranje što je za više od 3 tisuće manje u odnosu na 2004. godinu. Pregledom relevantne literature autor je došao do dva (potencijalna) razloga koja su dovela do ovakvog kretanja broja društava za osiguranje u Uniji. Prvi razlog može se pronaći u *globalnoj financijskoj krizi.* Naime, kako ističe Jakovčević (2011), društva

za osiguranje, iako nisu uzrokovala globalnu financijsku krizu, istoj su bili izloženi na barem dvije razine: [4]

1. budući da društva za osiguranje preuzimaju rizike iz realnog sektora koji je u recesiji, potražnja za osiguranjem opada i kapacitet prodaje slabi; te
2. javlja se problem pokrića isplate šteta i osiguranih svota iz prikupljenih premija i financijske imovine.

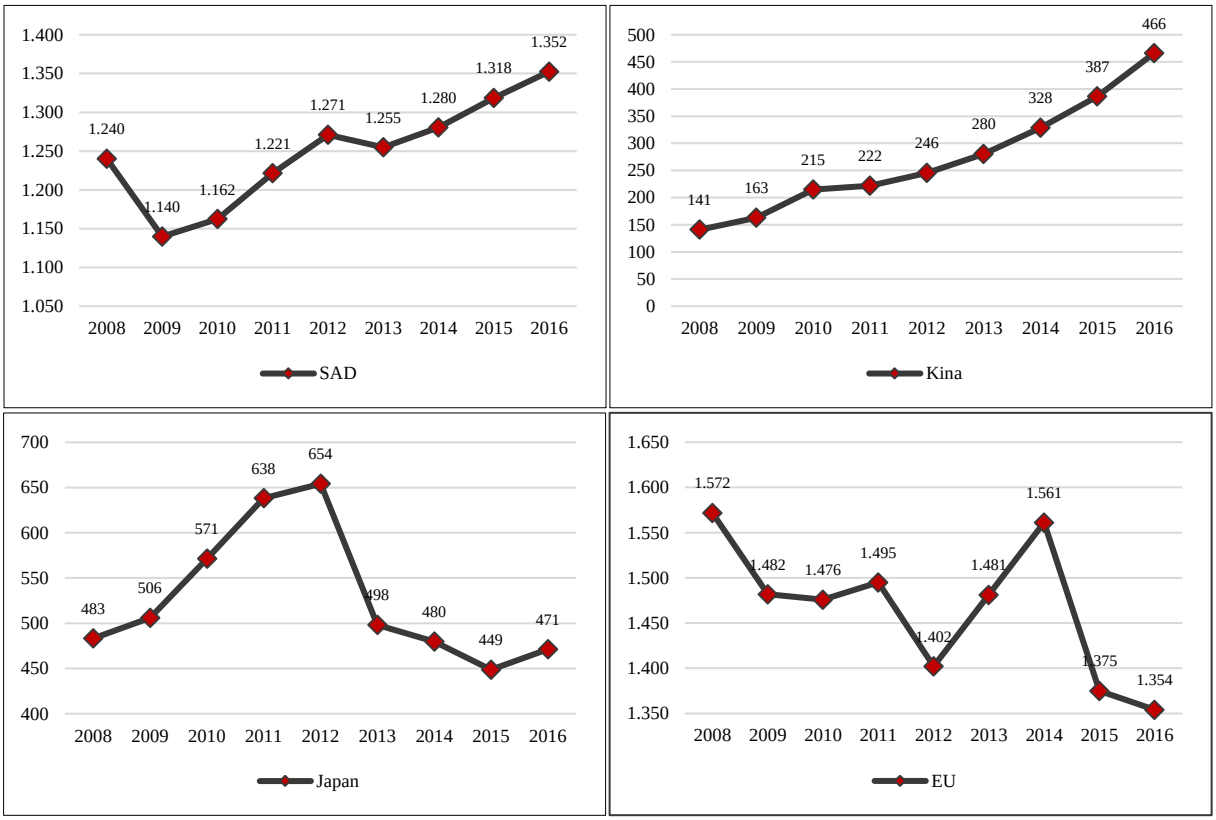
Drugi razlog pada broja društava za osiguranje u Europskoj uniji daju Fenn i sur. (2008) navodeći kako je zahvaljujući trendu deregulacije financijskog sektora, prisutnom u Uniji u posljednjih 15-ak godina, došlo do neviđenog vala spajanja i akvizicija europskih financijskih institucija, uključujući onih iz područja osiguranja.

Graf 2: Broj društava za osiguranje u EU, u tisućama (2004. – 2015.)
Izvor: Izrada autora na temelju podataka sa Insurance Europe.

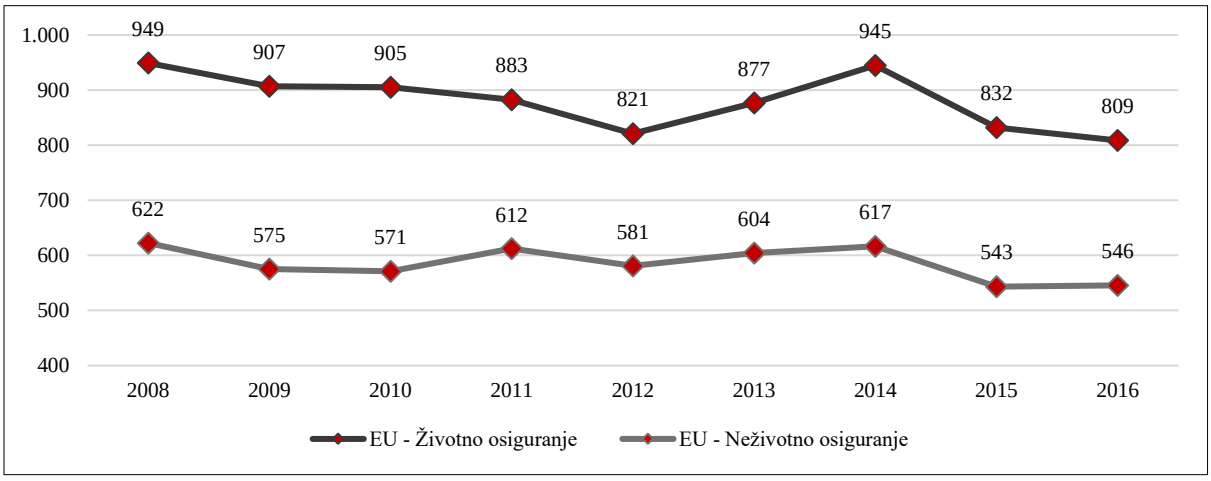
Kada je u pitanju ***ukupna premija osiguranja***, iz grafa 3 može se lako uočiti da Europska unija po visini premije može parirati glavnim svjetskim velesilama. Naime, po apsolutnim vrijednostima ukupne premije osiguranja, Europska unija prva je po veličini u svim godinama promatranog razdoblja. Iza EU-a nalazi se SAD potom Japan, dok najmanje naplaćenih premija osiguranja ima Kina. Ipak, valja primijetiti da, dok u SAD-u i Kini ukupna premija osiguranja ima trend rasta, kod Japana i u Europskoj uniji više je nego očit kontinuirani pad naplaćene premije osiguranja. Mogući razlog pada u naplaćenim premijama osiguranja može biti smanjena potražnja za osiguranjem i posljedično smanjeni kapacitet prodaje zbog globalne financijske krize.

[4] Preuzeto iz Hladika i Marić (2011).

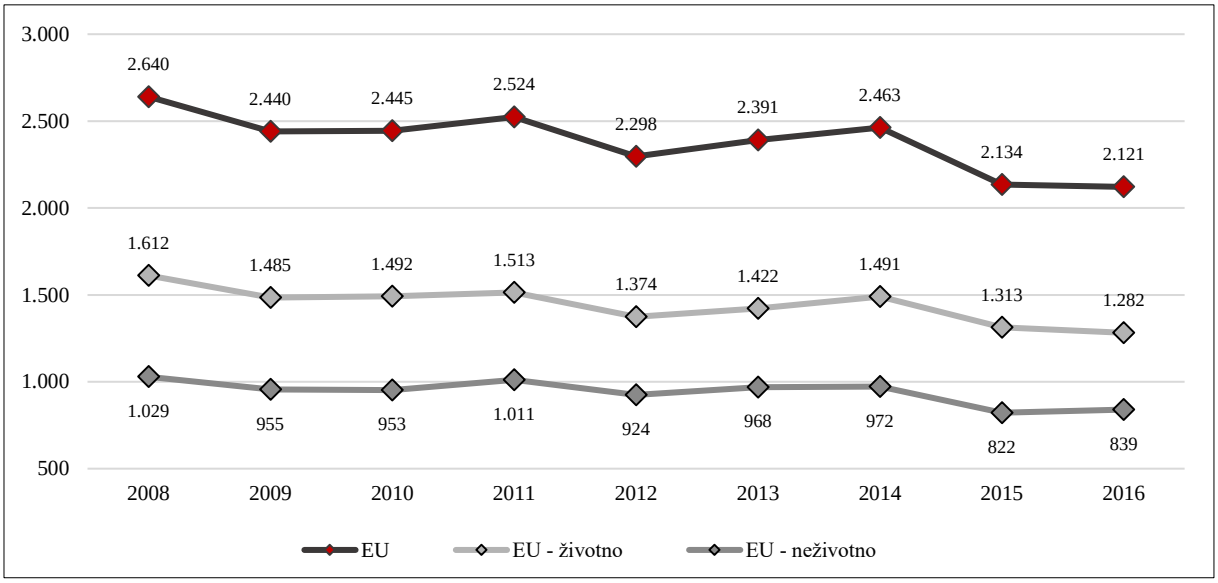
Graf 3: Premija osiguranja u svjetskim velesilama, u milijardama dolara (2008.–2016.)
Izvor: Izrada autora na temelju izvještaja o tržištima osiguranja u svijetu od strane Swiss Re grupacije.

Kada se prouči kretanje premije osiguranja u Europskoj uniji po glavnim vrstama osiguranja može se uočiti da se značajno više novaca dobiva od prodaje životnog osiguranja nego od prodaje neživotnog osiguranja, i to u svim godinama promatranog razdoblja (Graf 4). Međutim, valja uočiti da u promatranom razdoblju apsolutne vrijednosti premija osiguranja imaju trend pada kod obiju vrsta osiguranja. Pritom, pad je nešto veći kada su u pitanju premije životnog osiguranja.

Graf 4: Premije životnog i neživotnog osiguranja u EU, u mlrd. dolara (2008.–2016.)
Izvor: Izrada autora na temelju izvještaja o tržištima osiguranja u svijetu od strane Swiss Re grupacije.

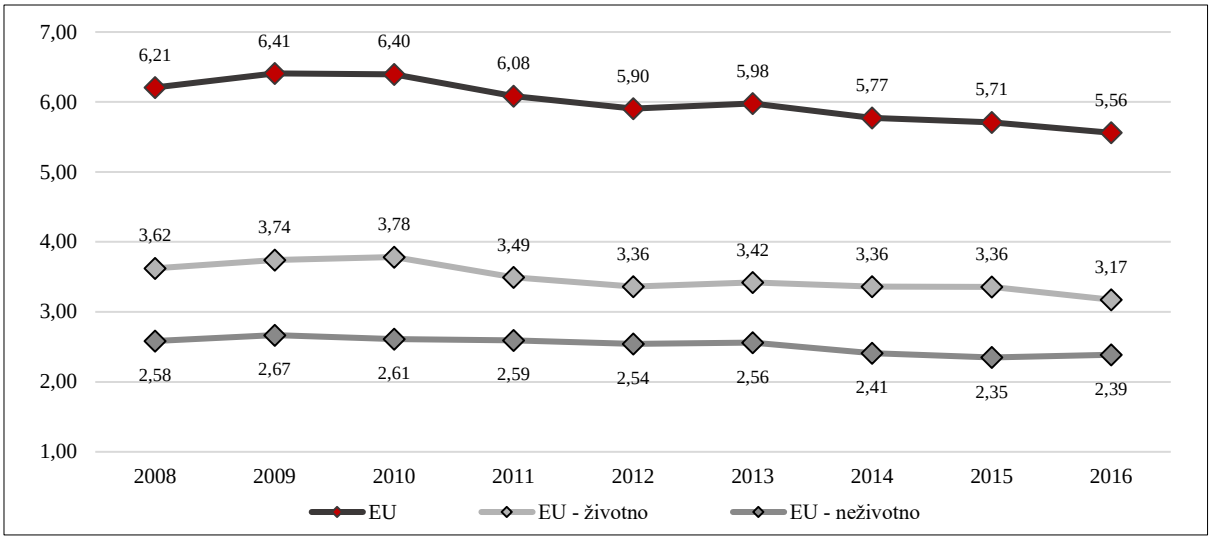
Pokazatelj premije po stanovniku, poznat i pod nazivom ***gustoća osiguranja***, jedan je od pokazatelja razvijenosti industrije osiguranja u nekoj zemlji. Ovaj pokazatelj se izražava kroz iznos premije osiguranja po stanovniku, a pokazuje potrošnju na proizvode osiguranja na godišnjoj razini.[5] Sljedeći graf prezentira premiju po stanovniku u dolarima, kao prosjek Europske unije. Može se uočiti da je na razini Unije, uz određene oscilacije, pristan dugoročni trend pada ukupne premije osiguranja po stanovniku. Iz grafa 5 također je uočljivo da građani Europske unije, u prosjeku, više novaca godišnje potroše na životno nego na neživotno osiguranje. Konačno, iz grafa je vidljivo da i premija životnog i neživotnog osiguranja po stanovniku u EU ima trend pada u promatranom razdoblju, ali da je pad nešto izraženiji kod životnog osiguranja.

Graf 5: Pokazatelj gustoće osiguranja u EU, u USD, (2008. - 2016.)
Izvor: Izrada autora na temelju izvještaja o tržištima osiguranja u svijetu od strane Swiss Re grupacije.
Napomena: Nedostaju podaci za Estoniju, Latviju i Litvu.

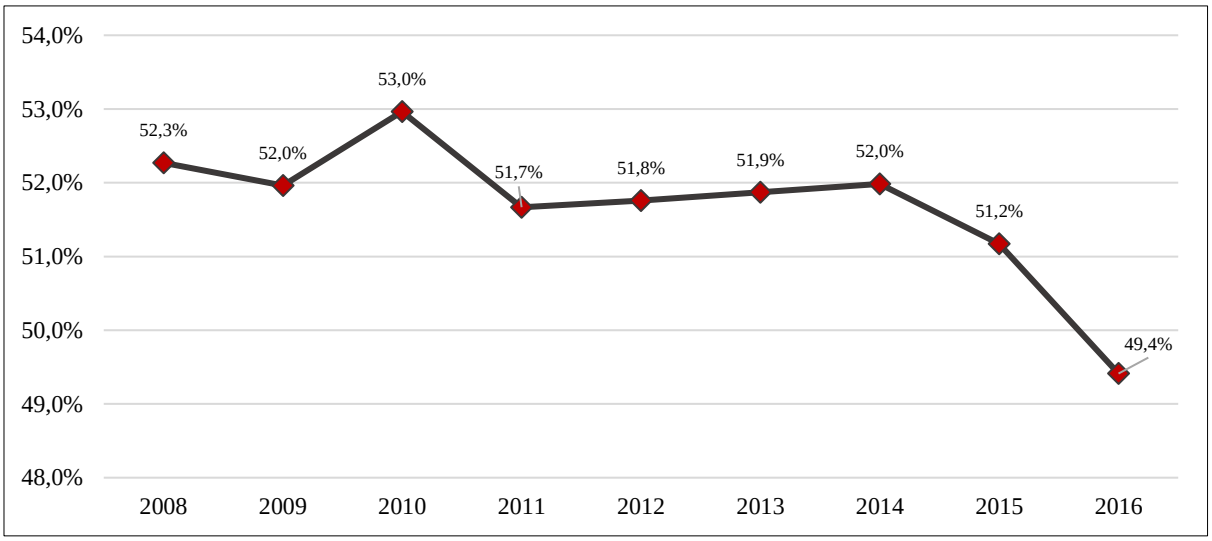
Još jedan pokazatelj razvijenosti tržišta osiguranja jest ***pokazatelj penetracije*** odnosno pokazatelj udjela premije osiguranja u BDP-u. Sljedeći graf prezentira kretanje prosječnog udjela premije osiguranja u BDP-u u Europskoj uniji. Prije svega, može se uočiti da je na razini Unije udio premije osiguranja u BDP-u relativno malen. Nadalje, uočljivo da je od 2008. pa sve do 2016. godine prisutan pad udjela ukupne premije osiguranja u BDP-u, koji je najviše uzrokovan padom udjela premije životnog osiguranja u BDP-u.

[5] Preuzeto iz pojmovnika osiguranja sa stranica Grawe osiguranja.

Graf 6: Pokazatelj penetracije osiguranja u EU, % BDP-a (2008. - 2016.)
Izvor: Izrada autora na temelju izvještaja o tržištima osiguranja u svijetu od strane Swiss Re grupacije.
Napomena: Nedostaju podaci za Estoniju, Latviju i Litvu.

Posljednji pokazatelj razvijenosti tržišta osiguranja jest ***udio premije životnog osiguranja u ukupnoj premiji***. Kako navode iz Hrvatskog ureda za osiguranje, razvijene zemlje obično imaju udjel premije životnog osiguranja u ukupnoj premiji iznad 50% (HUO, 2010). Kao što se može uočiti iz sljedećeg grafa, prosjek ovog pokazatelja za Europsku uniju kretao se oko tog broja u skoro svim godinama promatranog razdoblja, osim u posljednjoj godini kada je iznosio 49,4%.

Graf 7: Udio premije životnog osiguranja u ukupnoj premiji u EU (2008. - 2016.)
Izvor: Izrada autora na temelju izvještaja o tržištima osiguranja u svijetu od strane Swiss Re grupacije.
Napomena: Nedostaju podaci za Estoniju, Latviju i Litvu.

Podaci o razvijenosti tržišta osiguranja u Europskoj uniji pomalo su zabrinjavajući, a s obzirom na vremenski period za koji su promatrani upućuju na zaključak da globalna financijska kriza, kao i prisutni trendovi liberalizacije i deregulacije tržišta osiguranja nisu jedini uzroci pada u

istima. Tržište osiguranja i njegov razvoj u budućnosti ovise o čitavom nizu političkih, ekonomskih, tehnoloških i sociooloških faktora. Tako su, primjerice, Barbara i sur. (2017) PEST analizom došli do zaključka da na razvoj tržišta osiguranja u Europi utječu, te će i u budućnosti utjecati, daljnji proces demografskog starenja stanovništva, kretanje kamatnih stopa i stope inflacije, kretanje tečaja, kretanje stope nezaposlenosti, stupanj mobilnosti stanovništva, razina edukacije stanovništva i sl.[6]

3.2. Tržište osiguranja u Hrvatskoj

Hrvatski financijski sustav je bankocentričan. Naime, prema podacima Hrvatskog ureda za osiguranje, u 2016. godini na poslovne banke otpalo je čak 69,9% ukupne aktive svih financijskih institucija, dok je na osiguravajuća društva otpalo tek 7,1% (HUO, 2017). Unatoč ovakvome malome udjelu, društva za osiguranje u Hrvatskoj zaista imaju veliku ulogu. U nastavku rada prvo je kratko obrađen regulatorni okvir djelatnosti osiguranja u Hrvatskoj, nakon čega je prezentirana analiza hrvatskog tržišta osiguranja uz pomoć pokazatelja razvijenosti tržišta osiguranja kao što je napravljeno i za Europsku uniju, s posebnim naglaskom na njihovo kretanje nakon ulaska Hrvatske u Europsku uniju.

3.2.1. Regulatorni okvir djelatnosti osiguranja u Hrvatskoj

Već je ranije naglašeno kako je, zbog uloge koju osiguranje ima u gospodarstvu, djelatnost osiguranja jako regulirana. Iznimka nije ni Republika Hrvatska, u kojoj djelatnost osiguranja uređuju:

- ✓ Zakon o osiguranju (NN, 30/15);
- ✓ Zakon o obveznim odnosima (NN, 78/15);
- ✓ Zakon o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga (NN, 12/12);
- ✓ Zakon o obveznim osiguranjima u prometu (NN, 152/14);
- ✓ Zakon o trgovačkim društvima (NN, 110/15);
- ✓ Zakon o reviziji (NN, 78/15); te
- ✓ Zakon o računovodstvu (NN, 120/16).

Od važnih institucija kada je u pitanju osiguranje naročito se može istaknuti ***Hrvatski ured za osiguranje*** koji predstavlja udruženje svih društava za osiguranje u Hrvatskoj. Najvažniji poslovi koje ova institucija obavlja jesu zastupanje interesa društava za osiguranje sa sjedištem

[6] Detaljna analiza faktora utjecaja na tržište osiguranja Europske unije dostupna je u radu Barbara i sur. (2017).

u Hrvatskoj, vođenje Garancijskog fonda, te vođenje cjelokupne statistike osiguranja u Hrvatskoj. Pored Hrvatskog ureda za osiguranje, također je nužno istaknuti ***HANFA-u*** odnosno Hrvatsku agenciju za nadzor financijskih usluga. HANFA provodi nadzor tržišta osiguranja, odnosno zakonitosti poslovanja subjekata nadzora radi održavanja učinkovitog, sigurnog i stabilnog tržišta osiguranja, s ciljem zaštite interesa osiguranika, te pridonošenja stabilnosti financijskog sustava (HANFA, 2016).

3.2.2. Utjecaj pristupanja EU na hrvatska osiguravajuća društva

Republika Hrvatska postala je punopravna članica Europske unije 01. srpnja 2013. godine. Ovime se europsko tržište osiguranja otvorilo osiguravajućim društvima iz Hrvatske, ali se i osiguravajućim društvima iz ostalih zemalja članica otvorilo hrvatsko tržište osiguranja. Prije samog pristupanja Uniji u Hrvatskoj se mnogo pričalo kakav će biti utjecaj pristupanja na hrvatsko tržište osiguranja. Ovakve diskusije bile su potaknute i činjenicom što je Hrvatska morala još i prije samog pristupanja uskladiti svoje zakonodavstvo s onim iz Europske unije. Naime, temeljni cilj Unije jest postizanje jedinstvenog tržišta što je pak moguće jedino ako ista pravila vrijede u svim i za sve zemlje članice. Navedeno pak znači da je Hrvatska, kao i sve ostale zemlje članice, morala uložiti napore u usvajanje regulative Solventnost II.

2011. godine Udruženje osiguravatelja Hrvatske gospodarske komore je provelo anketu među članovima uprava hrvatskih društava za osiguranje i reosiguranje o utjecaju ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju na tržište osiguranja. Čak 72% ispitanika navelo je kako smatraju da će taj utjecaj biti pozitivan, dok je 23% ispitanika smatralo da će taj utjecaj biti negativan. Očekivanja su bila velika. Kako navodi Stipić (2014) očekivane razvojne mogućnosti hrvatskih društava za osiguranje ulaskom Hrvatske u Europsku uniju bile su:

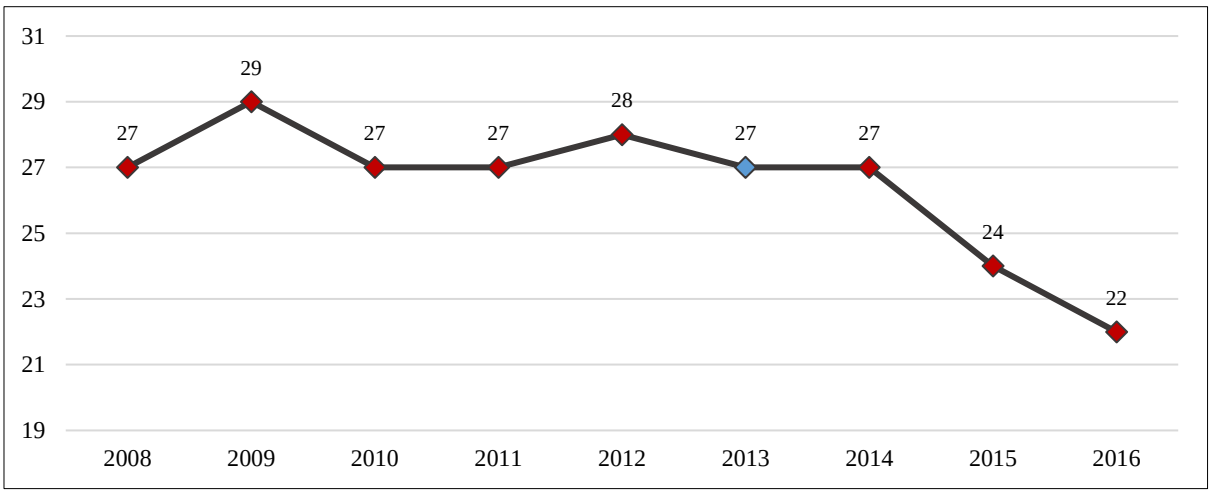
- ✓ *promptnija i učinkovitija zaštita osiguranika;*
- ✓ *jednostavnije poslovanje;*
- ✓ *veća potražnja za osiguranjem;*
- ✓ *porast premije osiguranja;*
- ✓ *uvođenje novih proizvoda; te*
- ✓ *veća transparentnost, komparabilnost i kompetitivnost tržišta osiguranja u Hrvatskoj s osigurateljnim tržištem Unije, ali i tržištima ostalih financijskih institucija.*

Danas, šest godina nakon provedbe ove ankete i nakon brojnih diskusija, može se realno proučiti je li i kakav utjecaj imalo pristupanje Hrvatske u Europsku uniju na hrvatsko tržište

osiguranja. Sagledavanje ovog utjecaja omogućuje sljedeći dio rada u kojem su u periodu od 2008. do 2016. godine analizirani i prezentirani temeljni pokazatelji razvijenosti tržišta osiguranja u Hrvatskoj.

3.2.3. Pokazatelji tržišta osiguranja u Hrvatskoj

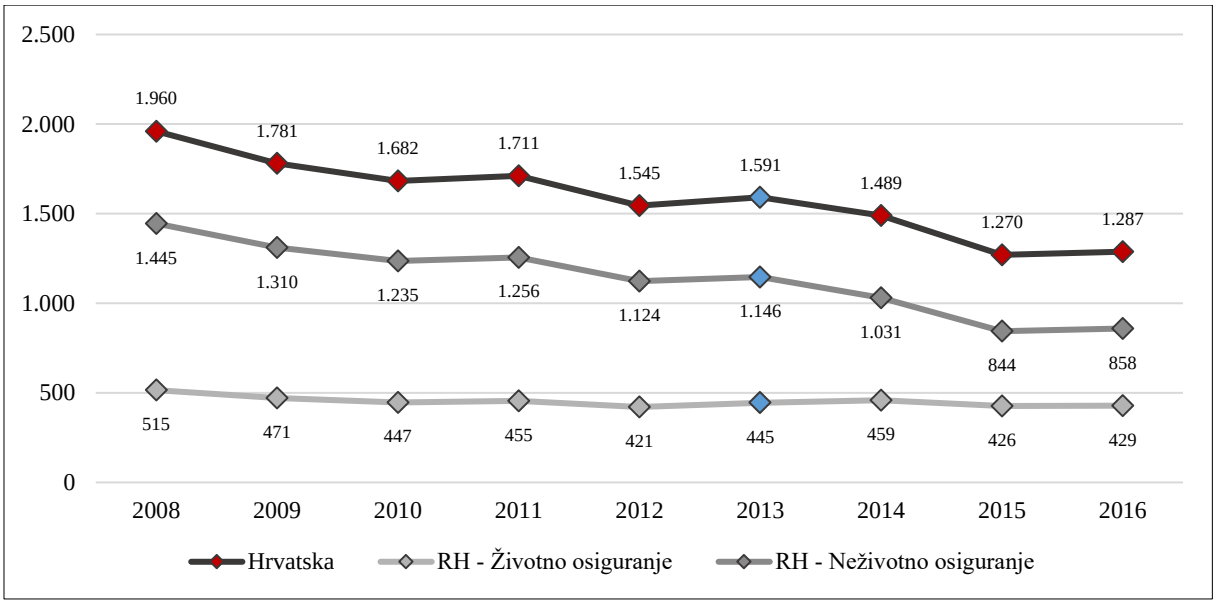
Pokazatelji razvijenosti tržišta osiguranja, prezentirani u prošlom dijelu za Europsku uniju, omogućuju usporedivost između zemalja. Stoga će se u ovom dijelu isti pokazatelji prezentirati i za Hrvatsku, na temelju čega će se izvući relevantni zaključci. Sljedeći graf prikazuje kretanje broja društva za osiguranje u Republici Hrvatskoj u periodu od 2008. do 2016. godine. Iz grafa je uočljivo da se u cijelom promatranom razdoblju broj osiguravajućih društava kreće na prosječnoj razini od 27 društava. Međutim, u posljednje dvije godine, broj društava smanjen je za 3 u 2015. godini, te dodatna 2 u 2016. godini.

Graf 8: Broj društava za osiguranje i reosiguranje u RH (2008. - 2016.)
Izvor: Izrada autora na temelju godišnjih izvještaja Hrvatskog ureda za osiguranje.

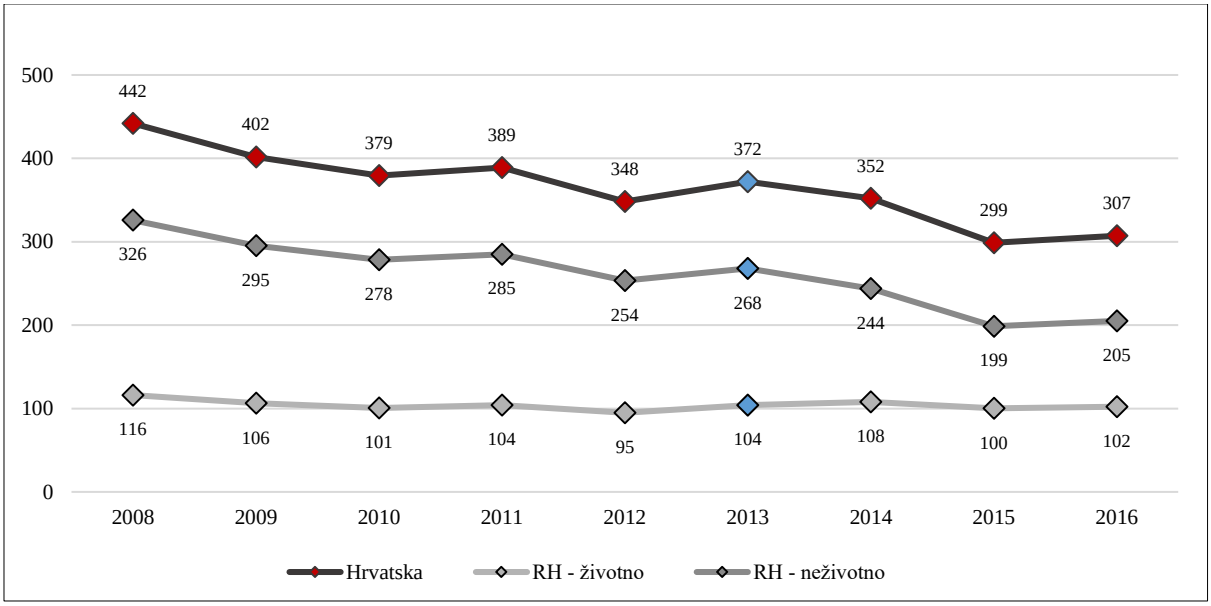
Graf 9 prezentira kretanje ukupne premije osiguranja, premije životnog, te premije neživotnog osiguranja u Hrvatskoj. Prvo što se može uočiti iz grafa jest da je u Republici Hrvatskoj veća prodaja neživotnog osiguranja nego životnog, što je suprotno kretanjima na razini Europske unije. Nadalje, iz grafa je uočljivo da ukupna premija osiguranja ima tendenciju pada u promatranom razdoblju, koje je uzrokovano prvenstveno padom premije ostvarene od prodaje neživotnog osiguranja. Naime, premija ostvarena od prodaje životnog osiguranja relativno je stabilna u cijelom promatranom razdoblju. Također, kada se promatraju godine isključivo nakon ulaska Hrvatske u EU, može se primijetiti veći pad u premijama neživotnog osiguranja, te zanemariv pad u premijama životnog osiguranja. Ovako kretanje zasigurno nije u skladu s

očekivanjima. Naime, kao što je već ranije navedeno, očekivalo se da će potražnja za osiguranjem porasti nakon ulaska Hrvatske u EU.

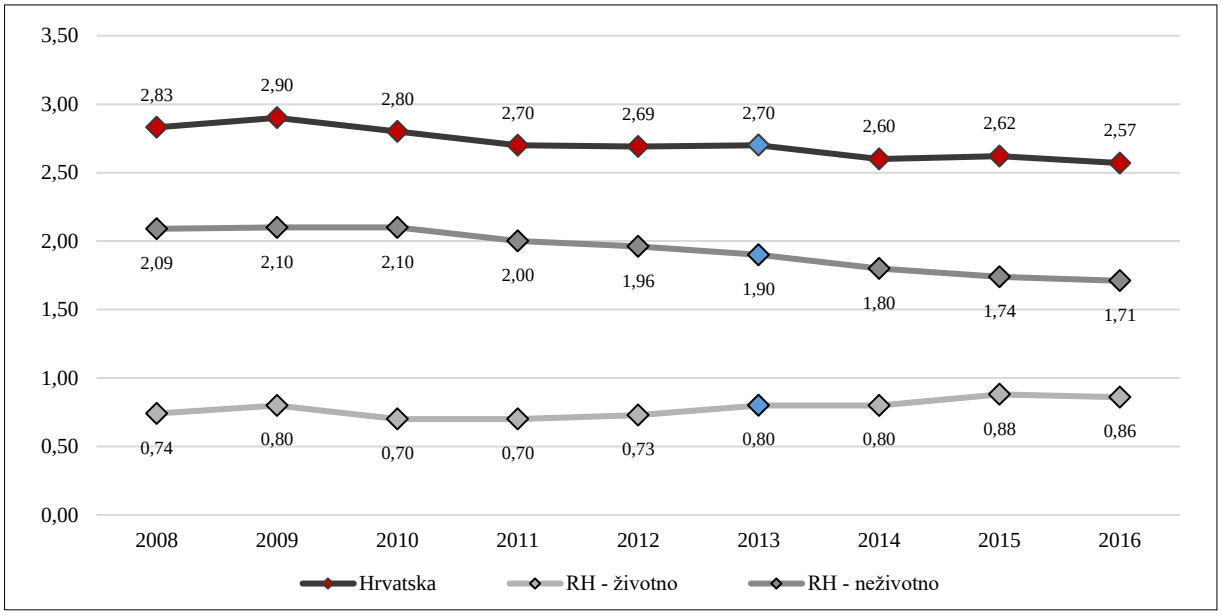
Graf 9: Kretanje premije osiguranja, u mlrd. USD, u RH (2008. – 2016.)
Izvor: Izrada autora na temelju izvještaja o tržištima osiguranja u svijetu od strane Swiss Re grupacije.

Graf 10 prezentira kretanje premije osiguranja po stanovniku Hrvatske odnosno kretanje pokazatelj gustoće osiguranja. Može se uočiti da kretanje ovog pokazatelja ima tendenciju pada u cijelom promatranom razdoblju, ali da je pad naročito intenzivan u godinama nakon ulaska Hrvatske u Uniju. Također, i ovdje je pad ukupnog pokazatelja vođen prvenstveno zbog neživotnog osiguranja.

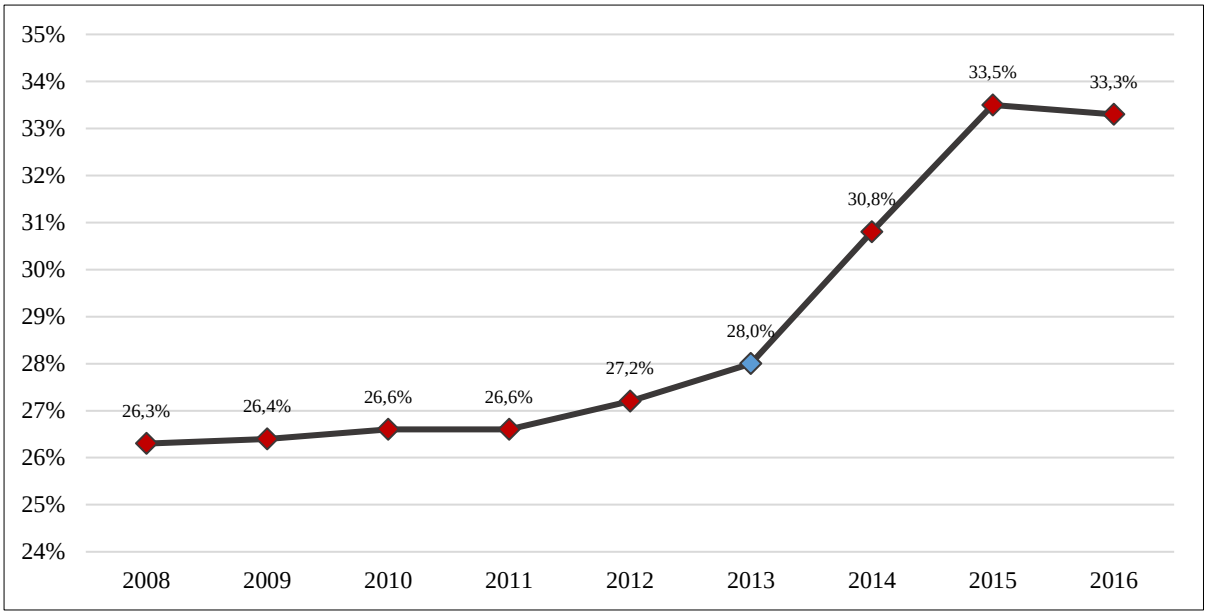
Graf 10: Pokazatelj gustoće osiguranja u RH, u USD, (2008. - 2016.)
Izvor: Izrada autora na temelju izvještaja o tržištima osiguranja u svijetu od strane Swiss Re grupacije.

Graf 11 pokazuje kretanje udjela premije osiguranja u BDP-u odnosno kretanje pokazatelja penetracije osiguranja. Prvo što se može uočiti jest da je udio premije osiguranja u BDP-u na zaista malim razinama, i to razinama nižim od EU prosjeka. Kao i kod prošlih pokazatelja uočljiv je pad u promatranom razdoblju, generiran prvenstveno padom premije neživotnog osiguranja. Zanimljivo, jedino kod pokazatelja penetracije životnog osiguranja vidljiv je rast u godinama nakon ulaska Hrvatske u EU.

Graf 11: Pokazatelj penetracije osiguranja u RH, % BDP-a (2008. - 2016.)
Izvor: Izrada autora na temelju izvještaja o tržištima osiguranja u svijetu od strane Swiss Re grupacije

Konačno, graf 12 prezentira kretanje udjela premije životnog osiguranja u ukupnoj premiji. Kao što je već ranije naglašeno, karakteristika razvijenih zemalja jest visina ovog pokazatelja od minimalno 50%. Kao što se može primijetiti iz sljedećeg grafa, udio premije životnog osiguranja u ukupnoj premiji u Republici Hrvatsko, nije ni u jednog godini promatranog razdoblja bio ni blizu ovog broja. Ipak, valja istaknuti da ovaj pokazatelj ima trend rasta, a rast je naročito jak u godinama nakon ulaska Hrvatske u Europsku uniju.

Graf 12: Udio premije životnog osiguranja u ukupnoj premiji u RH (2008. - 2016.)
Izvor: Izrada autora na temelju izvještaja o tržištima osiguranja u svijetu od strane Swiss Re grupacije.

Za kraj ovog dijela može se konstatirati da ulazak Hrvatske u Europsku uniju nije tako blagotvorno djelovao na hrvatsko tržište osiguranja kao što se očekivalo. Svi pokazatelji razvijenosti tržišta osiguranja za Hrvatsku su na značajno nižim razinama u odnosu na prosjek Europske unije. Jedino životno osiguranje se može istaknuti kao vrsta osiguranja u Hrvatskoj za koju pokazatelji razvijenosti ili rastu ili su na stabilnoj razini, ali i za tu vrstu osiguranja također ima još mnogo prostora za napredak.

4. STATISTIČKA ANALIZA USPJEŠNOSTI POSLOVANJA DRUŠTVA EUROHERC OSIGURANJE D.D.

U ovom dijelu rada, a s ciljem testiranja hipoteza postavljenih u početnoj fazi istraživanja, provesti će se statistička analiza uspješnosti poslovanja konkretnog osiguravajućeg društva, i to društva ***EUROHERC osiguranje d.d.*** U početnoj fazi istraživanja postavljeno je ukupno pet istraživačkih hipoteza koje će se testirati u ovom dijelu rada, a koje glase:

H1: *Rast premija osiguranja utječe na rast bruto dobiti EUROHERC osiguranja.*

H2: *Neto dobit društva EUROHERC osiguranje d.d. karakterizira trend konstantnog rasta.*

H3: *Stope rasta neto dobiti EUROHERC osiguranja niže su nakon ulaska Hrvatske u EU.*

H4: *Financijski pokazatelji ukazuju na uspješnost poslovanja EUROHERC osiguranja.*

H5: *EUROHERC osiguranje ima lošije financijske pokazatelje u odnosu na svoje konkurente.*

Analiza uspješnosti poslovanja bilo kojeg društva zahtijeva brojne i kvalitetne informacije. Informacije korištene u analizi koja se provodi u ovom dijelu jesu one pružene u financijskim izvještajima spomenutog društva za osiguranje, a koji su pak javno dostupni. Sukladno navedenome, svi relevantni zaključci biti će doneseni na temelju rezultata provedbe analize financijskih izvještaja.

Žager i sur. (2008) definiraju analizu financijskih izvještaja kao „ *proces primjene različitih analitičkih sredstava i tehnika pomoću kojih se podaci iz financijskih izvještaja pretvaraju u upotrebljive informacije relevantne za upravljanje* “. Žager i sur. (2008) definiraju i uobičajena sredstva i tehnike kojima se provodi analiza financijskih izvještaja, a koji obuhvaćaju:

- *komparativne financijske izvještaje* koji omogućavaju uočavanje promjena tijekom vremena, na osnovu kojih se provodi horizontalna analiza financijskih izvještaja;
- *strukturne financijske izvještaje* koji omogućavaju uvid u strukturu, a na osnovu kojih se provodi vertikalna analiza financijskih izvještaja;
- *analizu pomoću financijskih pokazatelja*; te
- *serije indeksa* za uočavanje tendencija promjena.

U ovom dijelu rada za analizu financijskih izvještaja koristiti će se vertikalna i horizontalna analiza financijskih izvještaja, analiza pomoću financijskih pokazatelja, te indeksi. S obzirom da su rezultati ovakve analize bolji što je duži vremenski period obuhvaćen istom, u ovom radu

analiza financijskih izvještaja provesti će se za period od 2010. do 2016. godine. Financijski izvještaji za ranije godini nisu bili raspoloživi. Nadalje, za potrebe testiranja prve i pete istraživačke hipoteze biti će potrebno upotrijebiti i dodatne statističke metode, i to u prvom redu jednostavnu regresijsku analizu, te cluster analizu.

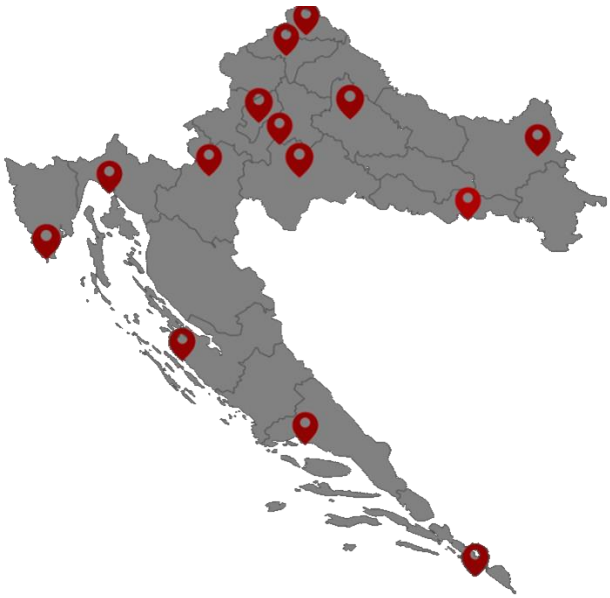
U prvom potpoglavlju ovog dijela rada prezentirani su osnovni podaci o promatranom društvu za osiguranje. Drugo potpoglavlje ovog dijela sadrži vertikalnu i horizontalnu analizu financijskih izvještaja promatranog društva. Treće potpoglavlje ovog dijela sadrži rezultate testiranja prvotno postavljenih istraživačkih hipoteza. Konačno, ovaj dio diplomskog rada završava osvrtom na provedeno istraživanje u kojem su rezultati istraživanja uspoređeni s prvotno postavljenim istraživačkim hipotezama, te na temelju čega je donošena odluka o (ne)prihvaćanju istih.

4.1. Opći podaci o društvu

EUROHERC osiguranje d.d. u Republici Hrvatskoj posluje od davne 1992. godine. Sjedište društva je u Zagrebu, a njegovi osnivači su domaće fizičke osobe. Društvo se bavi **neživotnim osiguranjima**, te na tom tržištu zauzima impresivnu drugu poziciju, dok je na ukupnom tržištu (životnih i neživotnih osiguranja) u 2016. godini držao treće mjesto.

Slika 3: Logo društva EUROHERC osiguranje d.d.
Izvor: Web stranice društva.

EUROHERC osiguranje d.d. trenutno pruža 18 različitih oblika neživotnog osiguranja i to: osiguranje od nezgode, zdravstveno osiguranje, osiguranje cestovnih i tračnih vozila, letjelica, plovila i robe u prijevozu, osiguranje od požara i elementarnih šteta, ostala osiguranja imovine, osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila, zračnih letjelica i plovila, ostala osiguranja od odgovornosti, osiguranje kredita, osiguranje jamstava, osiguranje raznih financijskih gubitaka, te putno osiguranje. Navedene oblike neživotnog osiguranja društvo EUROHERC d.d. pruža u ukupno 14 podružnica, teritorijalno rasprostranjenih po cijeloj Republici Hrvatskoj (Slika 4).

Slika 4: EUROHERC osiguranje d.d. u Hrvatskoj
Izvor: Izrada autora na temelju podataka iz financijskih izvještaja društva.

Prema podacima iz Godišnjeg izvještaja o poslovanju za 2016. godinu, društvo EURHERC osiguranje je na kraju 2016. godine zapošljavalo 1.047 djelatnika, što je 28 djelatnika manje u odnosu na kraj 2015. godine. U nastavku slijedi analiza temeljnih financijskih izvještaja promatranog društva.

4.2. Analiza financijskih izvještaja društva EUROHERC d.d.

Financijski izvještaji predstavljaju glavni izvor informacija o poslovanju bilo kojeg društva. Važno je naglasiti da ovi izvještaji sadrže informacije o prošlim aktivnostima. Kako ističe Vidučić (2008) dobri povijesni rezultati ne moraju značiti da će društvo i u buduće dobro poslovati, niti lošiji rezultati ne znače u svakom slučaju da će se takav trend nastaviti i ubuduće. Ipak, financijski izvještaji vrijedan su i neizostavan alat u financijskoj analizi bilo kojeg društva.

Zakon o računovodstvu (NN, 120/16) određuje temeljna financijska izvješća društava za osiguranje u Republici Hrvatskoj. Sukladno ZOR-u, temeljna financijska izvješća društava za osiguranje su[7]:

1. i*zvještaj o financijskom položaju (bilanca);*
2. *izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti (račun dobiti i gubitka);*

[7] Društva za osiguranje su sukladno ZOR-u klasificirana kao subjekti od javnog interesa. Stoga, pored navedenih financijskih izvještaja, društva za osiguranje moraju, pored spomenutih izvještaja, osigurati dodatne podatke i informacije i to u obliku izvještaja o pregledu ulaganja, izvještaja o registru imovine za pokriće tehničkih pričuva, izvještaja o prihodima i troškovima ulaganja prema izvoru sredstava itd.

3. *izvještaj o novčanim tokovima;*
4. *izvještaj o promjenama kapitala; te*
5. *bilješke uz financijske izvještaje*.

Analiza financijskih izvještaja, kako horizontalna tako i vertikalna analiza, obično se provodi za pozicije u bilanci i računu dobiti i gubitka. Ni ovaj rad neće biti iznimka, te će se i horizontalna i vertikalna analiza, koje slijede u nastavku, provesti za pozicije spomenutih temeljnih financijskih izvještaja.

4.2.1. Horizontalna analiza financijskih izvještaja

Horizontalna analiza daje informacije o tendencijama i dinamici kretanja pojedinih pozicija u financijskim izvještajima (Dečman, 2012). Same riječi „tendencija" i „dinamika" ukazuju na to da se horizontalna analiza bavi usporedbom informacija iz financijskih izvještaja tijekom nekoliko uzastopnih godina. Pritom, kao što je već ranije naglašeno, analiza je vjerodostojnija što je analizirano više godina. Konkretno, kako ističe Šlibar (2010), potrebno je uzeti minimalno 4 do 5 godina u analizu kako bi rezultati analize bili kvalitetni.

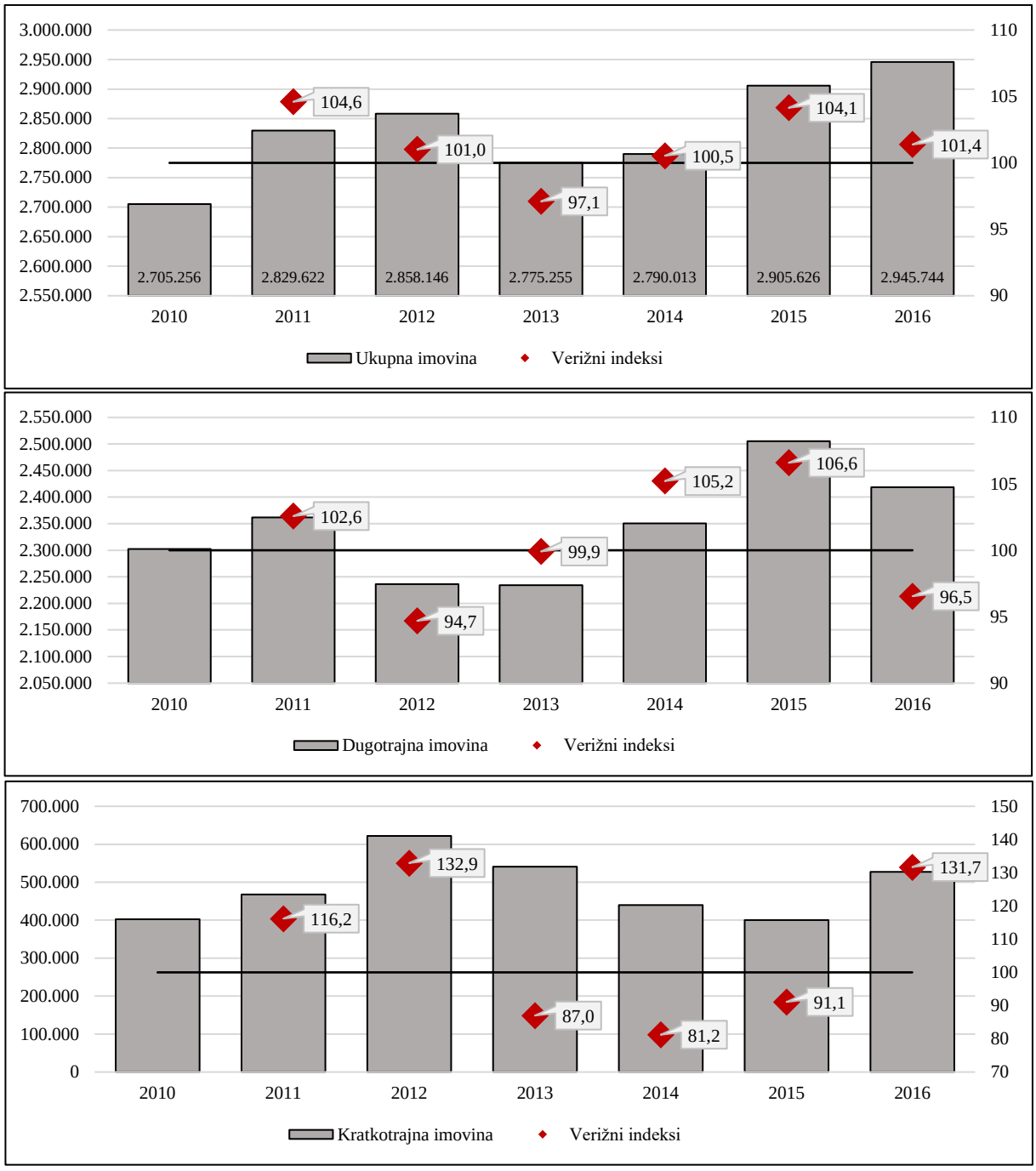
Osnova za provedbu horizontalne analize su ***komparativna financijska izvješća***, a sama analiza može se provesti na dva načina. Prvi način jest da se neka godina uzme kao bazna, a da se onda ostale godine uspoređuju s njom. Drugi način jest da se radi usporedba svake godine u odnosu na prethodnu (Bolfek i sur., 2012). Također, promjene u pozicijama mogu se prikazati kako u apsolutnim, tako i u relativnim terminima. S obzirom da se nijedna godina u poslovanju društva EUROHERC d.d. po pitanjima glavnih financijskih pokazatelja ne može klasificirati kao izuzetno dobra ili izuzetno loša, horizontalna analiza u ovom dijelu provesti će se usporedbom svake godine u odnosu na prethodnu, radije nego uzimajući neku godinu kao baznu.

Predmet horizontalne analize su bilančne pozicije i pozicije računa dobiti i gubitka, pa u nastavku slijedi horizontalna analiza bilance, te horizontalna analiza računa dobiti i gubitka društva EUROHERC d.d.

4.2.1.1. Horizontalna analiza bilance Društva

Bilanca, odnosno *Izvještaj o financijskom položaju*, je temeljno financijsko izvješće koje prikazuje stanje imovine, obveza i kapitala na točno određeni dan (Vidučić, 2008). Po glavnim stavkama, bilanca društava za osiguranje se razlikuje od bilance običnih poduzeća, ali je temeljna zakonitost ista, a ona glasi da je imovina jednako kapital plus obveze.

Sljedeći graf prikazuje trendove u kretanju apsolutnih vrijednosti glavnih stavki *aktive bilance* promatranog društva.[8] Također, na grafu su korištenjem sekundarne osi prikazani i verižni indeksi. *Verižni indeksi* pokazuju relativne promjene pojave u tekućem razdoblju u odnosu na prethodno razdoblje (Rozga, 2009).

Graf 13:Trend kretanja ukupne imovine, dugotrajne imovine i kratkotrajne imovine Društva u 000 kn, i verižni indeksi (2010.–2016.)
Izvor: Izrada autora na temelju horizontalnog izvještaja o financijskom položaju Društva.

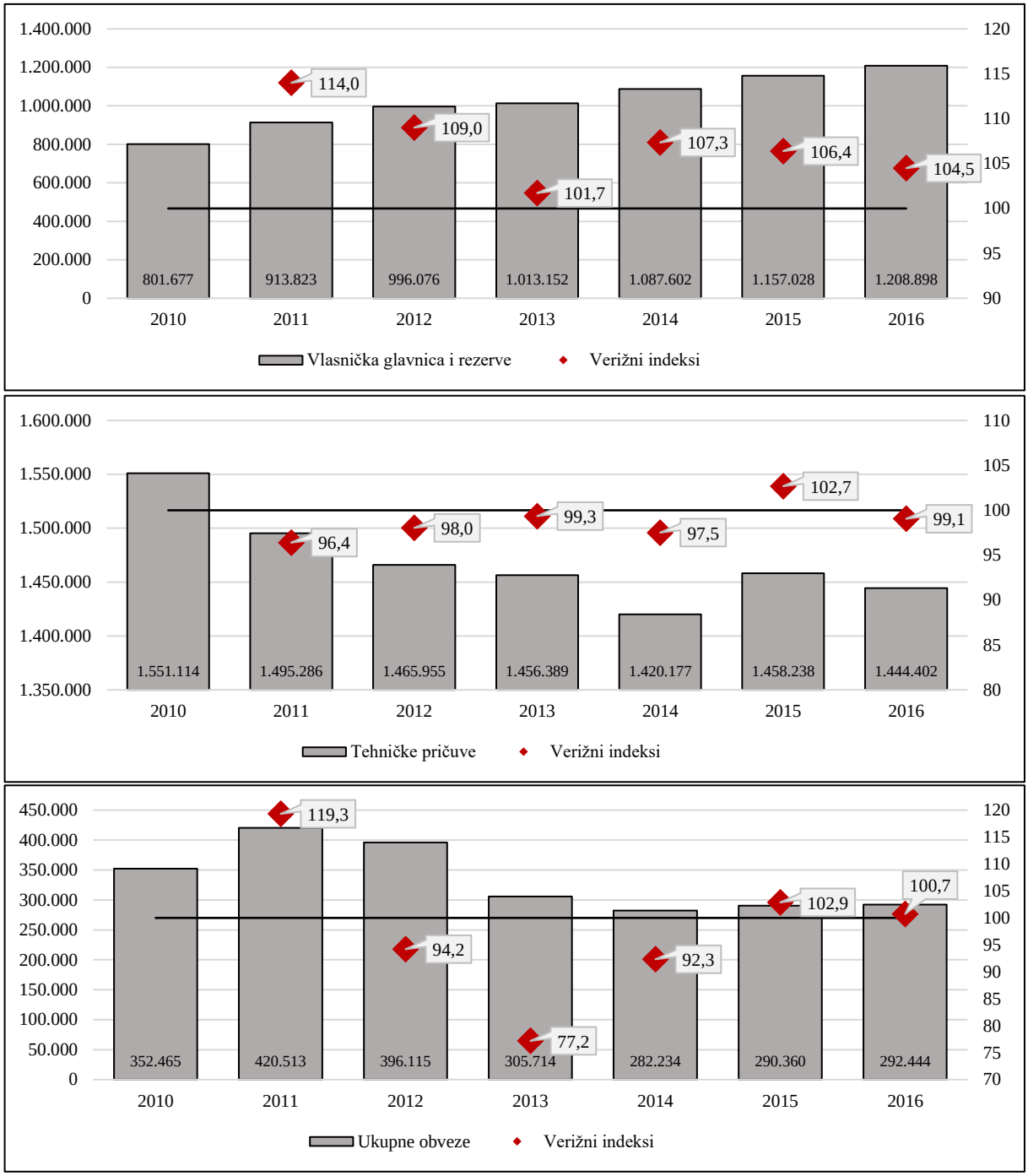
[8] Graf je izrađen na temelju komparativne bilance Društva izrađene od strane autora, a koja se nalazi u Prilogu 1 ovog rada.

Analizirajući podatke prikazane u komparativnoj bilanci društva EUROHERC osiguranje d.d., od 2010. do 2016. godine, i prethodno prezentiranog grafa izrađenog na temelju iste, došlo se do sljedećih zaključaka:

1. Apsolutna vrijednost ukupne imovine promatranog Društva je impresivna. Naime, u cijelom promatranom razdoblju vrijednost ukupne imovine je iznad 2,5 mil. kn. Glavina ove vrijednosti opada na dugotrajnu imovinu u koju, sukladno bilanci Društva, spadaju nekretnine, nematerijalna imovina, investicijske nekretnine, vrijednosnice raspoložive za prodaju, krediti i potraživanja i sl.
2. Ukupna imovina društva (kratkotrajna imovina + dugotrajna imovina) EUROHERC d.d. ima trend dugoročnog rasta. Jedina godina u kojoj je ukupna imovina pala bila je 2013. godina, kada je pala za 2,9% u odnosu na 2012. godinu. U 2014. godini, uslijedio je ponovni rast ukupne imovine koji se nastavio do kraja promatranog razdoblja, da bi u posljednjoj godini promatranog razdoblja vrijednost ukupne imovine društva bila na najvišoj razini u odnosu na bilo koju drugu godinu promatranog razdoblja.
3. Ukupna imovina je zabilježila pad samo u jednoj godini promatranog razdoblja međutim, kada se zasebno promatraju dugotrajna i kratkotrajna imovina, uočljivo je da iste naizmjenično padaju i rastu. Međutim, ova kretanja nisu drastična, te se vrijednost dugotrajne imovine u cijelom razdoblju kretala između 2,2 i 2,4 milijarde kuna, dok se vrijednost kratkotrajne imovine društva kretala između 0,4 i 0,63 milijarde kuna. Pritom, valja dodati da je i dugotrajna i kratkotrajna imovina Društva u posljednjoj godini promatranog razdoblja zabilježila veću vrijednost u odnosu na prvu godinu promatranog razdoblja.

Sljedeći graf prikazuje trendove u kretanju apsolutnih vrijednosti glavnih stavki *pasive bilance* promatranog društva.[9] Kao i u prethodnom slučaju, tako su i ovdje uz pomoć sekundarne osi, prikazani verižni indeksi koji pokazuju postotnu promjenu u glavnim stavkama svakog razdoblja u odnosu na prethodno razdoblje.

[9] Graf je izrađen na temelju komparativne bilance Društva izrađene od strane autora, a koja se nalazi u Prilogu 1 ovog rada.

Graf 14:Trend kretanja vlasničke glavnice, tehničkih pričuva i ukupnih obveza u 000 kn, i verižni indeksi (2010.–2016.)
Izvor: Izrada autora na temelju horizontalnog izvještaja o financijskom položaju Društva.

Analizirajući podatke prikazane u komparativnoj bilanci društva EUROHERC osiguranje d.d., od 2010. do 2016. godine, i prethodno prezentiranog grafa izrađenog na temelju iste, došlo se do sljedećih zaključaka:

1. Vlasnička glavnica bilježi trend kontinuiranog rasta. Naime, kao što vidi iz verižnih indeksa, u svakoj godini promatranog razdoblja vrijednost vlasničke glavnice bila je veća u odnosu

na prethodnu godinu. Najveća vrijednost vlasničke glavnice zabilježena je u posljednjoj godini promatranog razdoblja, kada je vlasnička glavnica iznosila cca 1,21 mil. kn., te je bila za 4,5% veća u odnosu na prethodnu, 2015. godinu. Ovakvi pokazatelji kada je u pitanju vlasnička glavnica ukazuju na jako i stabilno poslovanje Društva, koje očigledno nije poremećeno ni ulaskom Hrvatske u EU.

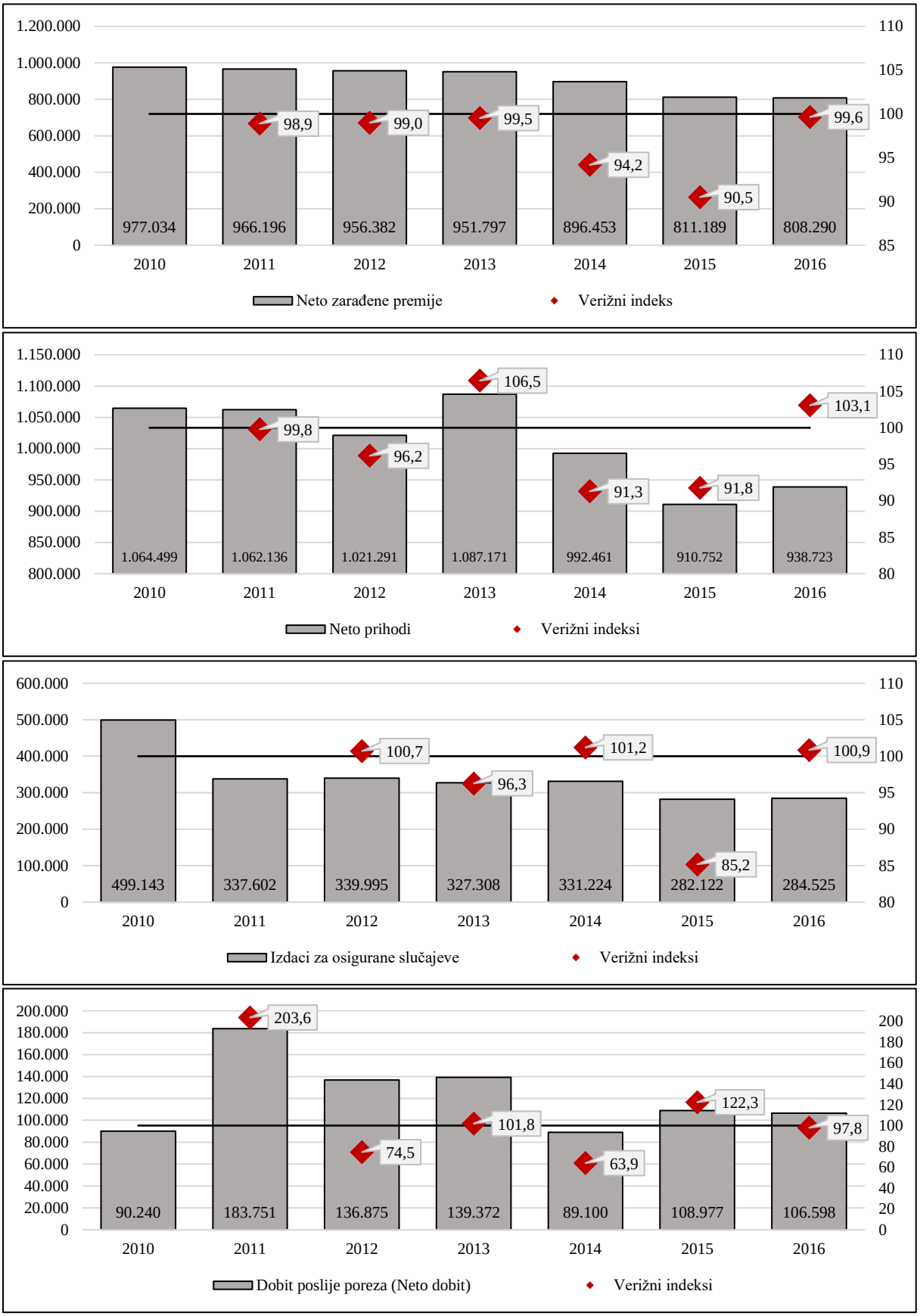
2. Tehnička pričuva promatranog Društva ima trend kontinuiranog pada. Društvo formira ove pričuve za rizike koji nisu istekli, što radi u skladu s regulativom HANFA-e.[10] Stoga, smanjenje pričuve znači i manji rizik, pa je ovo pozitivno kretanje. Međutim, ovakvo kretanje može implicirati i smanjeni broj prodanih polica osiguranja zbog kojih se rizik smanjuje. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka, a koja slijedi u nastavku, pomoći će odgonetnuti radi li se u ovom slučaju o pozitivnom ili negativnom kretanju za promatrano Društvo.
3. Ukupne obveze EUROHERC osiguranja (kratkoročne + dugoročne obveze) sklone su naizmjeničnom padu i rastu. Međutim, valja napomenuti da su ukupne obveze naprema ukupnoj imovini društva značajno niže, te se u cijelom promatranom razdoblju kreću od 0,29 do 0,42 milijarde kuna. Ukupne obveze Društva najviše su bile u 2011. i 2012. godini, nakon čega je uslijedio pad istih.

4.2.1.2. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka Društva

Račun dobiti i gubitka, odnosno Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti, je financijsko izvješće koje prezentira sve komponente dobiti i gubitka, kao i komponente ostale sveobuhvatne dobiti (Gulin i sur., 2015).

Sljedeći graf prikazuje trendove u kretanju glavnih stavki računa dobiti i gubitka EUROHERC osiguranja.[11] Kao i kod glavnih pozicija bilance, tako su i ovdje uz pomoć sekundarne osi prezentirani verižni indeksi koji prikazuju postotnu promjenu pozicije zabilježenu u svakom razdoblju u odnosno na prethodno razdoblje, čime je izvršena horizontalna analiza ovog financijskog izvještaja.

[10] HANFA skr. od Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga.
[11] Graf je izrađen na temelju komparativnog Izvještaja o sveobuhvatnoj dobiti, izrađenog od strane autora, a koji se nalazi u Prilogu 2 ovog rada.

Graf 15:Trend kretanja neto zarađenih premija, neto prihoda, izdataka za osigurane slučajeve i neto dobiti u 000 kn, i verižni indeksi (2010.–2016.)

Izvor: Izrada autora na temelju horizontalnog izvještaja o financijskom položaju Društva.

Analizirajući podatke prikazane u komparativnom Izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti društva EUROHERC osiguranje d.d., i prethodno prezentiranog grafa, došlo se do sljedećih zaključaka:

1. *Neto zarađene premije,* kao glavni izvor prihoda svih osiguravajućih društava, kod EUROHERC osiguranja imaju tendenciju pada u promatranom razdoblju. Naime, od promatranih 7 godina, čak u 6 godina neto zarađene premije padale su u odnosu na prethodnu godinu. Pritom, najveći relativni pad zabilježen je u 2015. godini, kada su se neto zarađene premije smanjile za 9,5% u odnosu na 2014. godinu. U ukupno promatranom razdoblju, neto zarađene premije smanjile su za cca 0,17 milijardi kuna.
2. *Neto prihodi,* koji pored neto zarađenih premija uključuju i ostale prihode ovog osiguravajućeg društva poput prihoda od provizija i naknada te prihoda od ulaganja, daju nešto drugačiju sliku. Naime, u 2 razdoblja ukupni neto prihodi rasli su u odnosu na prethodno razdoblje. Pritom, najveći rast neto prihoda zabilježen je u 2013. godini, kada su neto prihodi bili za 6,5% veći u odnosu na 2012. godinu. Također, u 2013. godini neto prihodi bili su na najvišoj razini u cijelom promatranom razdoblju. Ovakvi podaci ukazuju na činjenicu da prihodi od ulaganja i provizija uspijevaju manjim dijelom kompenzirati pad ukupnih prihoda uzrokovan padom neto zarađenih premija. Stoga, više je nego očit dugoročni trend pada neto prihoda društva EUROHERC d.d., koji su se u periodu od 2010. do 2016. godine smanjili za cca 0,10 milijardi kuna.
3. *Izdaci za osigurane slučajeve* imaju tendenciju pada kroz promatrano razdoblje, što je u skladu i s padom prihoda od premija osiguranja.
4. Pad u izdacima za osigurane slučajeve bio je veći od pada zarađenih premija, pa je društvo EUROHERC d.d., ipak poslovalo profitabilno u promatranom periodu unatoč prisutnom padu u zarađenim premijama osiguranja. Unatoč oscilacijama tijekom perioda, Društvo je ostvarilo veću neto dobit u posljednjoj godini promatranog razdoblja u odnosu na prvu godinu promatranog razdoblja za cca 16,3 milijuna kuna.

4.2.2. Vertikalna analiza financijskih izvještaja

Vertikalna analiza omogućuje uvid u strukturu financijskih izvještaja (Dečman, 2012). Drugim riječima, vertikalnom analizom može se proučiti na koju vrstu imovine otpada najveći dio ukupne imovine kod bilance, odnosno na koju vrstu prihoda otpada najveći dio ukupnih prihoda promatranog društva. Sukladno navedenome, vertikalna analiza se provodi na način da se u bilanci aktiva i pasiva označe sa 100, a sve se druge pozicije stavljaju u odnos s njima da bi se dobila njihova struktura (Bolfek i sur., 2012). Kada je u pitanju račun dobiti i gubitka, najčešće

se ukupni prihodi izjednačavaju sa 100. Temelj za provedbu vertikalne analize čine ***strukturna financijska izvješća***. Vertikalna analiza financijskih izvještaja može se provesti simultano sa horizontalnom analizom na način da se izvrši uspoređivanje određenih pozicija financijskih izvještaja s pripadajućom ukupnom veličinom za više usporednih godina. Na ovaj način zgodno se može uočiti jesu li se dogodile značajnije promjene u strukturi financijskih izvještaja kroz određeni promatrani period.

U nastavku rada slijedi vertikalna analiza bilance, te vertikalna analiza računa dobiti i gubitka društva EUROHERC d.d.

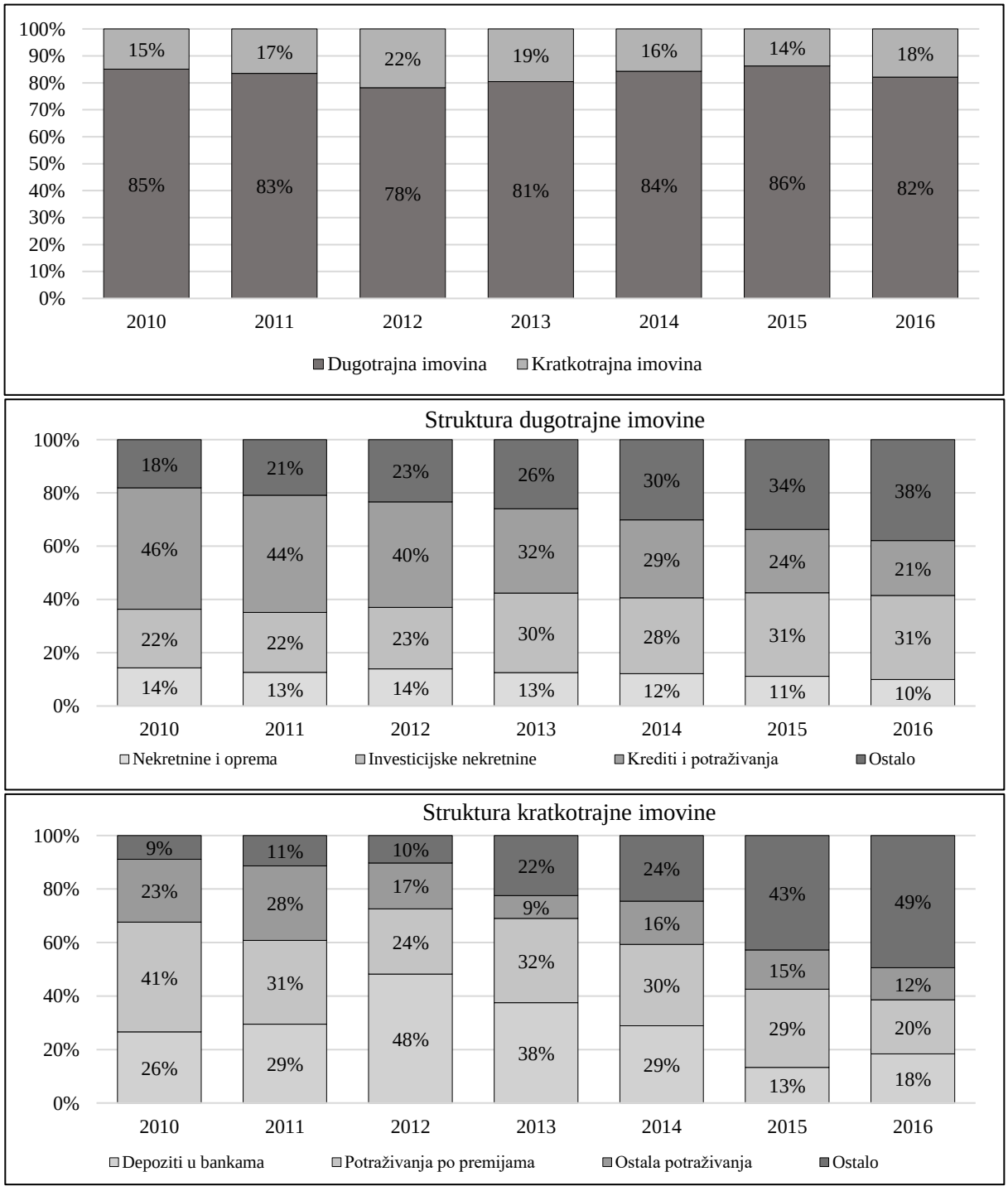
4.*2.2.1. Vertikalna analiza bilance Društva*

Sljedeći graf prezentira strukturu ukupne imovine (aktive) društva EUROHERC d.d., kroz period od 2010. do 2016. godine.[12] Prvo je prikazana struktura imovine društva prema glavnim kategorijama imovine (kratkotrajna i dugotrajna imovina), a potom je prikazana zasebno struktura ukupne dugotrajne, te ukupne kratkotrajne imovine. Na temelju grafa 16 došlo se do sljedećih zaključaka:

1. Najveći dio ukupne imovine društva EUROHERC d.d. u svim godinama promatranog razdoblja otpada na dugotrajnu imovinu. Naime, udio dugotrajne imovine u ukupnoj imovini društva se u cijelom promatranom periodu kreće od 81% do 86%. Udio kratkotrajne imovine u ukupnoj imovini društva neznatno se povećao u promatranom periodu, sa 15% u 2010. godini, na 18% u 2016. godini.
2. Zasebno proučavanje strukture dugotrajne imovine društva otkriva nekoliko zanimljivosti. U cijelom promatranom razdoblju, jedino *nekretnine i oprema društva* imaju relativno stabilan udio u ukupnoj dugotrajnoj imovini, a koji se u promatranom razdoblju kreće od najnižih 10% do najviših 14%. *Krediti i potraživanja* su u promatranom razdoblju značajno smanjila svoj udio, sa 46% ukupne dugotrajne imovine u 2010. godini, na 21% u 2016. godini. Istovremeno, *investicijske nekretnine* povećale su svoj udio u ukupnoj dugotrajnoj imovini sa 22% u 2010., na 31% u 2016. godini. Konačno, više je nego evidentan rast udjela ostalih pozicija dugotrajne imovine koji se sa 18% u 2010. godini povećao na 38% u 2016. godini. Rast ovog udjela može se pripisati prvenstveno rastu vrijednosnica raspoloživih za prodaju.[13]

[12] Graf je izrađen na temelju strukturne bilance Društva koja se nalazi u Prilogu 3 ovog rada.
[13] Ne vidi se iz grafa, ali se vidi iz strukture bilance društva koja se nalazi u Prilogu 3.

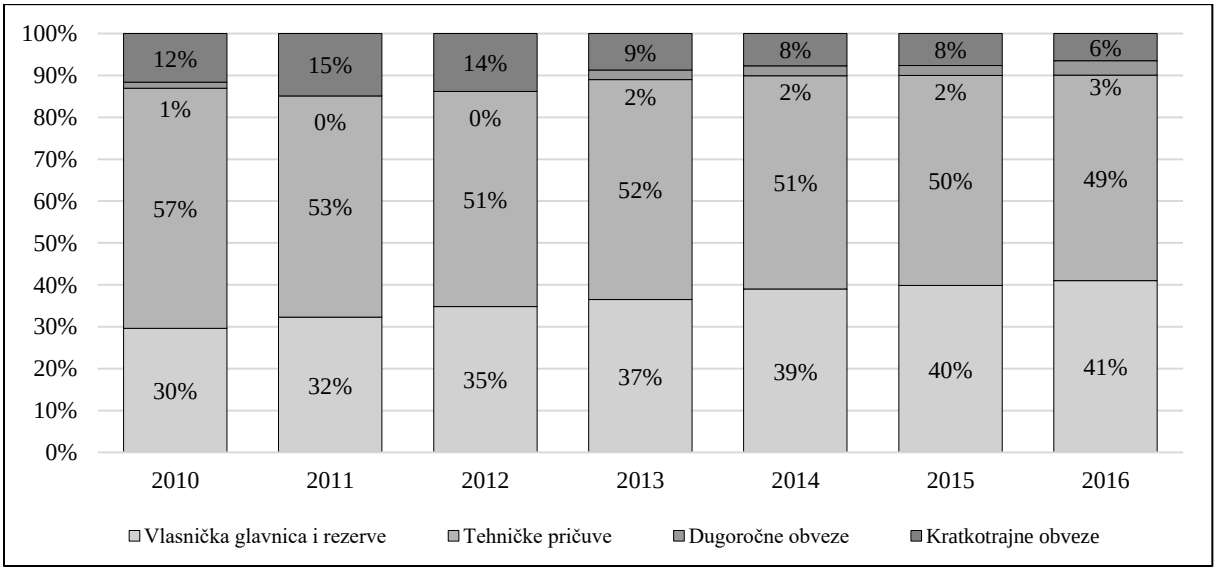
3. Struktura kratkotrajne imovine imala je još drastičnije promjene u promatranom razdoblju. Najuočljiviji je pad udjela *potraživanja po premijama* koji se sa 41% u 2010. godini, smanjio na 20% u 2016. godini. Naravno, riječ je o zabrinjavajućem pokazatelju budući da su premije glavni izvor prihoda bilo kojeg osiguravajućeg društva. *Ostala potraživanja* su također smanjila svoj udio u ukupnoj kratkotrajnoj imovini u promatranom periodu, sa 23% u 2010. godini, na 12% u 2016. godini.

Graf 16: Kretanje udjela pojedinih stavki aktive u ukupnoj aktivi Društva
Izvor: Izrada autora na temelju horizontalnog izvještaja o financijskom položaju Društva.

Graf 17 prezentira strukturu pasive bilance društva EUROHERC d.d., kroz period od 2010. do 2016. godine. Na temelju prezentiranog grafa mogu se izvući sljedeći zaključci:

1. Udio *vlasničke glavnice i rezervi* u promatranom periodu bilježi rast. Naime, sa 30% udjela u ukupnoj pasivi iz 2010. godine, udio vlasničke glavnice i rezervi narastao na je 41% u 2016. godini. Rast ovog udjela ukazuje na jakost i stabilnost društva.
2. Udio *tehničkih pričuva* u ukupnoj pasivi ima trend pada. Naime, udio istih se smanjio sa 57% u 2010. godini, na 49% u 2016. godini. Navedeno je pak posljedica pada prodaje polica osiguranja, kao što je već ranije uočeno i navedeno.
3. Udio kratkoročnih i dugoročnih obveza promatranog društva, relativno je mali u cijelom promatranom razdoblju, što je svakako pozitivan pokazatelj. Pritom, kod *kratkoročnih obveza* vidljivo je smanjenje njihova udjela u promatranom razdoblju, koje je s 12% u 2010. godini, palo na 6% u 2016. godini. Udio dugoročnih obveza neznatno se povećao, i to s 1% u 2010. godini na 3% u 2016. godini.

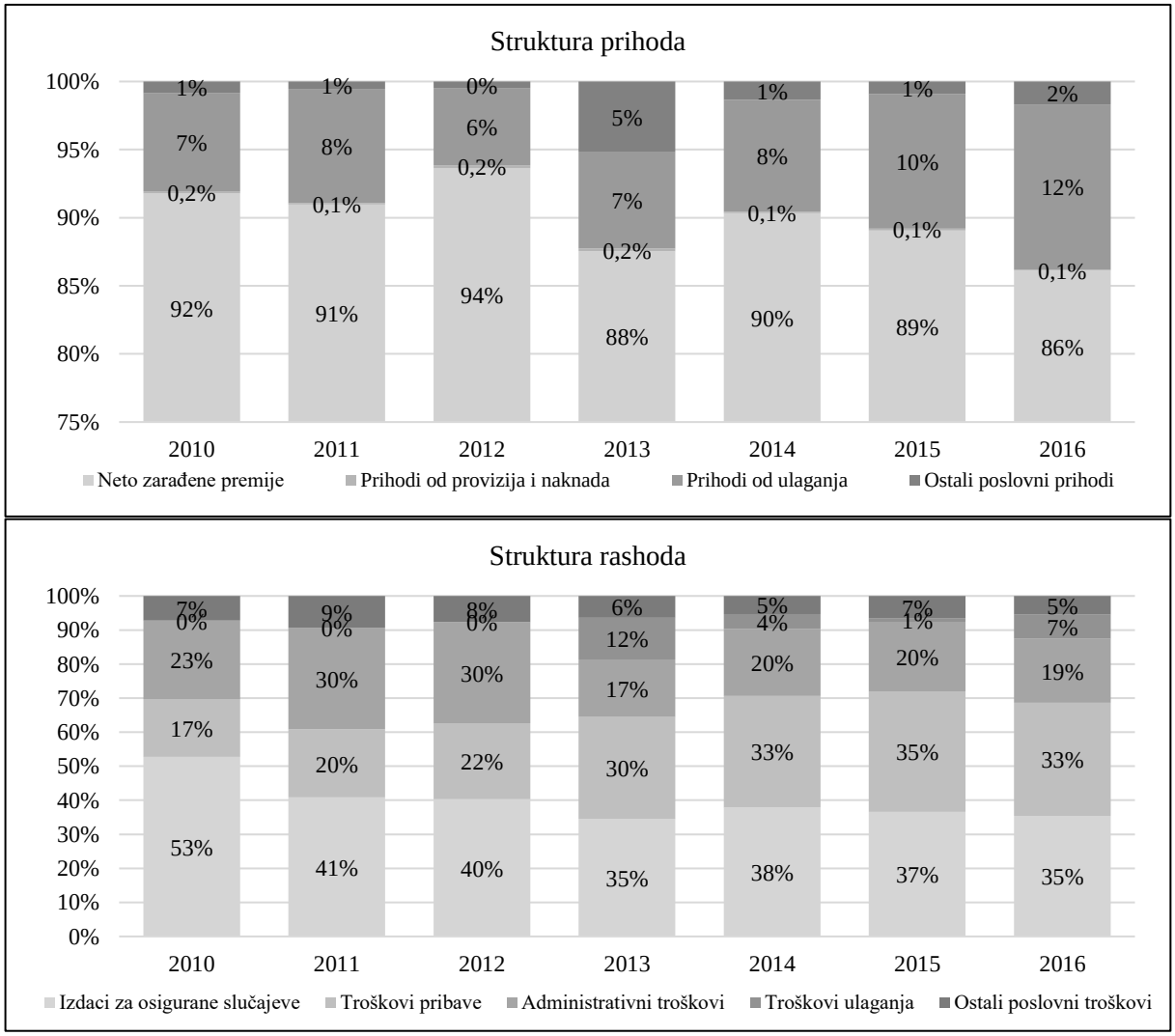

Graf 17: Kretanje udjela pojedinih stavki pasive u ukupnoj pasivi Društva
Izvor: Izrada autora na temelju horizontalnog izvještaja o financijskom položaju Društva.

4.2.2.2. *Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka Društva*

Sljedeći graf prikazuje kretanje strukture ukupnih prihoda i ukupnih rashoda društva EUROHERC d.d. u periodu od 2010. do 2016. godine. Na temelju grafa 18 mogu se donijeti sljedeći zaključci:

1. Udio *neto zarađenih premija* u ukupnim prihodima, kao najvažnijeg izvora prihoda osiguravajućeg društva, jasno se smanjuje u promatranom periodu. Naime, udio neto zarađenih premija u ukupnim prihodima smanjio se sa 92% u 2010., na 86% u 2016. godini. Ovaj pad djelomično je nadoknađen rastom udjela *prihoda od ulaganja*, koji se sa 7% u 2010. godini, povećao na 12% u 2016. godini. Prihodi od provizija i naknada, te ostali poslovni prihodi imaju relativno stabilan udio u cijelom promatranom razdoblju.
2. U strukturi *ukupnih rashoda*, očekivano, izdaci za osigurane slučajeve imaju najveći udio u cijelom promatranom razdoblju. Međutim, više je jasan pad ovog udjela, i to sa 53% u 2010. godini na 35% u 2016. godini. Ovakvo smanjenje direktna je posljedica i smanjena prihoda od premija, što je pak posljedica pada prodanih polica osiguranja. Nadalje, *troškovi pribave* i *troškovi ulaganja* povećali su svoj udio u strukturi ukupnih rashoda u promatranom periodu.

Graf 18: Kretanje strukture ukupnih prihoda i rashoda Društva
Izvor: Izrada autora na temelju horizontalnog izvještaja o financijskom položaju Društva.

4.3. Testiranje istraživačkih hipoteza

U ovom dijelu rada izvršiti će se testiranje prvotno postavljenih istraživačkih hipoteza. Prva istraživačka hipoteza, postavljena na početku ovog rada, glasila je:

H1: Rast premija osiguranja utječe na rast bruto dobiti EUROHERC osiguranja.

Prva istraživačka hipoteza pretpostavlja da rast premije osiguranja utječe na rast bruto dobiti EUROHERC osiguranja. S obzirom da je premija osiguranja temeljni prihod društava za osiguranje ovaj pretpostavljeni odnos je logičan. Također, namjerno je uzeta bruto dobit jer je utjecaj premije zasigurno izravniji na bruto nego na neto dobit koja se dobije kada se od bruto dobiti odbije porez na dobit. Prva istraživačka hipoteza testirati će se primjenom jednostavne linearne regresije, te će se pritom koristiti sljedeći regresijski model:

$$\widehat{\boldsymbol{Y}} = \widehat{\boldsymbol{\beta_0}} + \widehat{\boldsymbol{\beta_1}} * \boldsymbol{X_1}$$

pri čemu je:

$\hat{Y}$ – bruto dobit EUROHERC osiguranja (u 000 kn),
X_1 – neto premija osiguranja (u 000 kn),
$\widehat{\beta_0}, \widehat{\beta_1}$ – parametri koje je potrebno procijeniti,

Prije ocjene modela zanimljivo je proučiti koeficijent linearne korelacije, a koji za varijable „bruto dobit“ i „neto premija“ prikazuje sljedeća tablica. Iz tablice se može uočiti da koeficijent korelacije iznosi 0,356 te označuje pozitivnu, srednje jaku vezu između promatranih varijabli.

Tablica 2: Pearsonov koeficijent korelacije za varijable „neto premija“ i „bruto dobit“

Correlations			
		Neto premija	Bruto dobit
Neto premija	Pearson Correlation	1	,356
	Sig. (2-tailed)		,434
	N	7	7
Bruto dobit	Pearson Correlation	,356	1
	Sig. (2-tailed)	,434	
	N	7	7

Izvor: Izračun autora u SPSS-u.

U sljedećoj tablici prikazane su vrijednosti ocijenjenih parametara, njihove standardne greške, empirijski t-omjeri i procjene parametara uz nivo pouzdanosti od 95%.

Tablica 3: Ocijenjeni linearni regresijski model s bruto dobiti kao zavisnom varijablom

Coefficients [a]								
Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	95,0% Confidence Interval for B	
		B	Std. Error	Beta			Lower Bound	Upper Bound
1	(Constant)	-34023,033	218952,926		-,155	,883	-596859,448	528813,382
	Neto premije	,204	,240	,356	,851	,434	-,413	,821
a. Dependent Variable: Bruto dobit								

Izvor: Izračun autora u SPSS-u.

Na temelju rezultata iz tablice 2, može se zapisati analitički izraz konačnog ocijenjenog modela koji glasi:

$$\widehat{y_i} = -34023{,}033 + 0{,}204 * x_i$$

Parametar $\widehat{\beta_0}$ = -34.023,033 predstavlja očekivanu bruto dobit u iznosu od -34,02 mil. kn kada bi neto premije osiguranja bile 0 kn, ceteris paribus. Parametar uz nezavisnu varijablu, $\widehat{\beta_1}$ = 0,204, pokazuje da se može očekivati rast bruto dobiti EUROHERC osiguranja za 0,204 mil. kn ako premije osiguranja porastu za 1 mil. kn, ceteris paribus. Očigledno, utjecaj premija osiguranja na bruto dobit EUROHERC osiguranja je pozitivan. Međutim, valja uočiti da ovaj utjecaj nije statistički značajan. Ovo se pak najvjerojatnije može pripisati kratkom vremenskom periodu uzetom u regresiju. Stoga se prva istraživačka hipoteza, koja je pretpostavljala da rast premija osiguranja utječe na rast bruto dobiti EUROHER osiguranja, prihvaća.

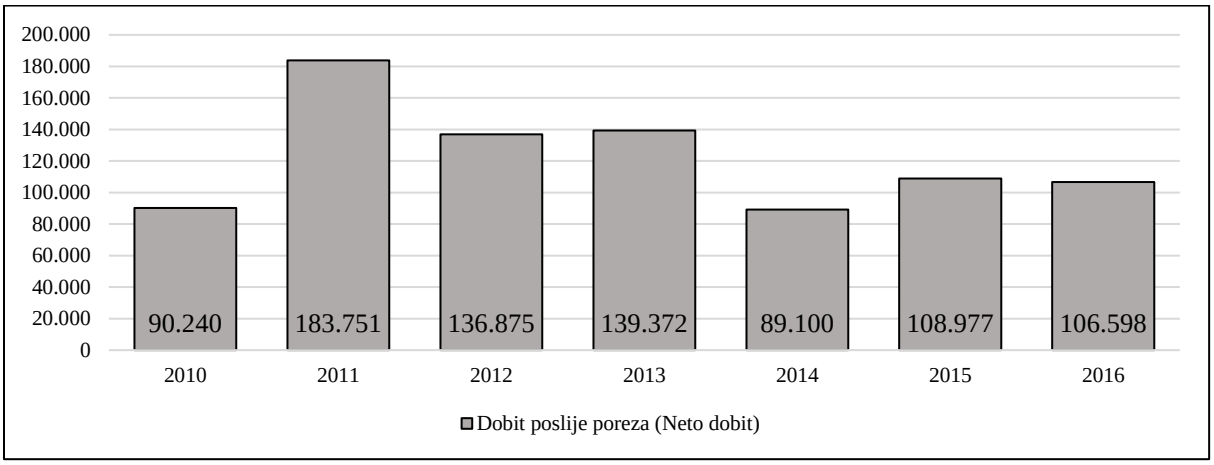
Druga istraživačka hipoteza, postavljena na početku ovog rada, glasila je:

H2: Neto dobit društva EUROHERC osiguranje d.d. karakterizira trend konstantnog rasta.

Drugom istraživačkom hipotezom pretpostavilo se da društvo EUROHERC osiguranje d.d. konstantno pozitivno posluje i konstantno raste. Prva istraživačka hipoteza postavljena je na ovaj način budući da je promatrano društvo opstalo u vremenima kada se broj društava za osiguranje u Hrvatskoj konstantno smanjivao, kao što se moglo uočiti još iz trećeg dijela ovog rada. Dodatno, EUROHERC osiguranje d.d., dio je koncerna Agram koji već godinama preuzima manje banke u Hrvatskoj poput Kreditne banke i Nava banke, što je također razlog zbog kojeg je prva istraživačka hipoteza postavljena na ovaj način.

Sljedeći graf prikazuje kretanje neto dobiti društva u periodu od 2010. do 2016. godine. Prvi pogled na graf upućuje na zaključak da je društvo ostvarilo pozitivan financijski rezultat u svim godinama promatranog razdoblja, ali da neto dobit promatranog društva ne karakterizira trend

konstantnog rasta. Naime, društvo je imalo i periode u kojima je neto dobit (značajno) padala. Pritom, zanimljivo, najveći apsolutni pad zabilježen je u godini nakon ulaska Hrvatske u EU kada je neto dobit društva pala za čak 50,2 mil. kuna u odnosu na 2013. godinu. Sukladno prezentiranim podacima, druga istraživačka hipoteza ne može se prihvatiti.

Graf 19: Kretanje neto dobiti Društva, u 000 kn (2010. – 2016.)
Izvor: Izrada autora na temelju horizontalnog izvještaja o financijskom položaju Društva.

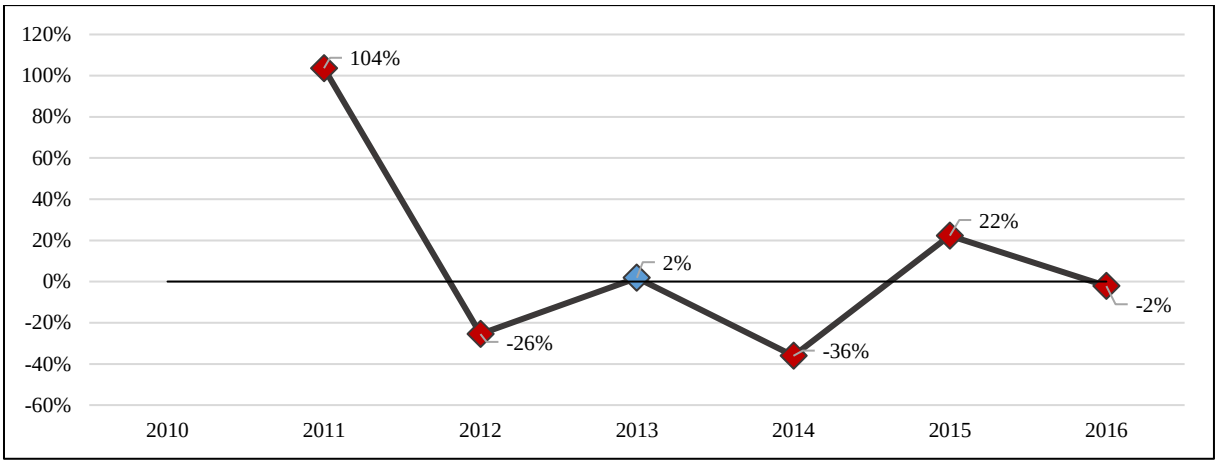
Treća istraživačka hipoteza, postavljena na početku ovog istraživanja, glasila je:

H3: Stope rasta neto dobiti EUROHERC osiguranja niže su nakon ulaska Hrvatske u EU.

Za testiranje treće istraživačke hipoteze potrebno je ponovno vratiti se na neto dobit. Međutim, umjesto apsolutnih vrijednosti ovaj put promatrati će se stope rasta neto dobiti, s posebnim pozornošću na njihovo kretanje u godinama nakon ulaska Hrvatske u Europsku uniju. Graf 20 prezentira kretanje stopa rasta neto dobiti EUROHERC osiguranja. Iz grafa je uočljivo da je u periodu prije ulaska Hrvatske u EU, neto dobit prvo rasla za impresivnih 104% u 2011. u odnosu na 2010. godinu, ali je potom pala za 26% u 2012. u odnosu na 2011. godinu. U 2013. godini neto dobit je rasla za 2% u odnosu na 2012. godinu.

Nakon ulaska Hrvatske u Europsku uniju, neto dobit društva pala je za 36% u 2014. godinu u odnosu na 2013. godinu. U 2015. godini neto dobit je rasla za 22% u odnosu na 2014. godinu, da bi u 2016. godini ponovno bilježila pad od 2% u odnosu na 2015. godinu. Budući da je u godinama nakon ulaska Hrvatske u EU neto dobit padala po većim odnosno rasla po manjim stopama u odnosu na period prije ulaska Hrvatske u EU, treća istraživačka hipoteza može se prihvatiti. Svakako valja napomenuti da bi analiza bila bolja i pouzdanija da je promatrano više

vremenskih perioda međutim, dostupni financijski izvještaji dozvolili su analizu od najranije 2010. godine.

Graf 20: Stope rasta neto dobiti Društva (2010. – 2016.)
Izvor: Izračun i izrada autora na temelju financijskih izvještaja Društva.

Četvrta istraživačka hipoteza, postavljena na početku ovo rada, glasila je:

H4: Financijski pokazatelji ukazuju na uspješnost poslovanja EUROHERC osiguranja.

Financijski pokazatelji predstavljaju jedan od najčešćih alata analize financijskih izvještaja. Analiza putem financijskih pokazatelja provodi se tako da se u omjer stavljaju određene stavke iz bilance i računa dobiti i gubitka kako bi se izračunali pokazatelji koji nose određenu informaciju (Čulo, 2011). Svi financijski pokazatelji mogu se klasificirati u nekoliko skupina. Konkretno, Žager i sur. (2008) navode šest temeljnih grupa financijskih pokazatelja i to: (1) pokazatelje likvidnosti, (2) pokazatelje zaduženosti, (3) pokazatelje ekonomičnosti, (4) pokazatelje profitabilnosti, te (5) pokazatelje investiranja.

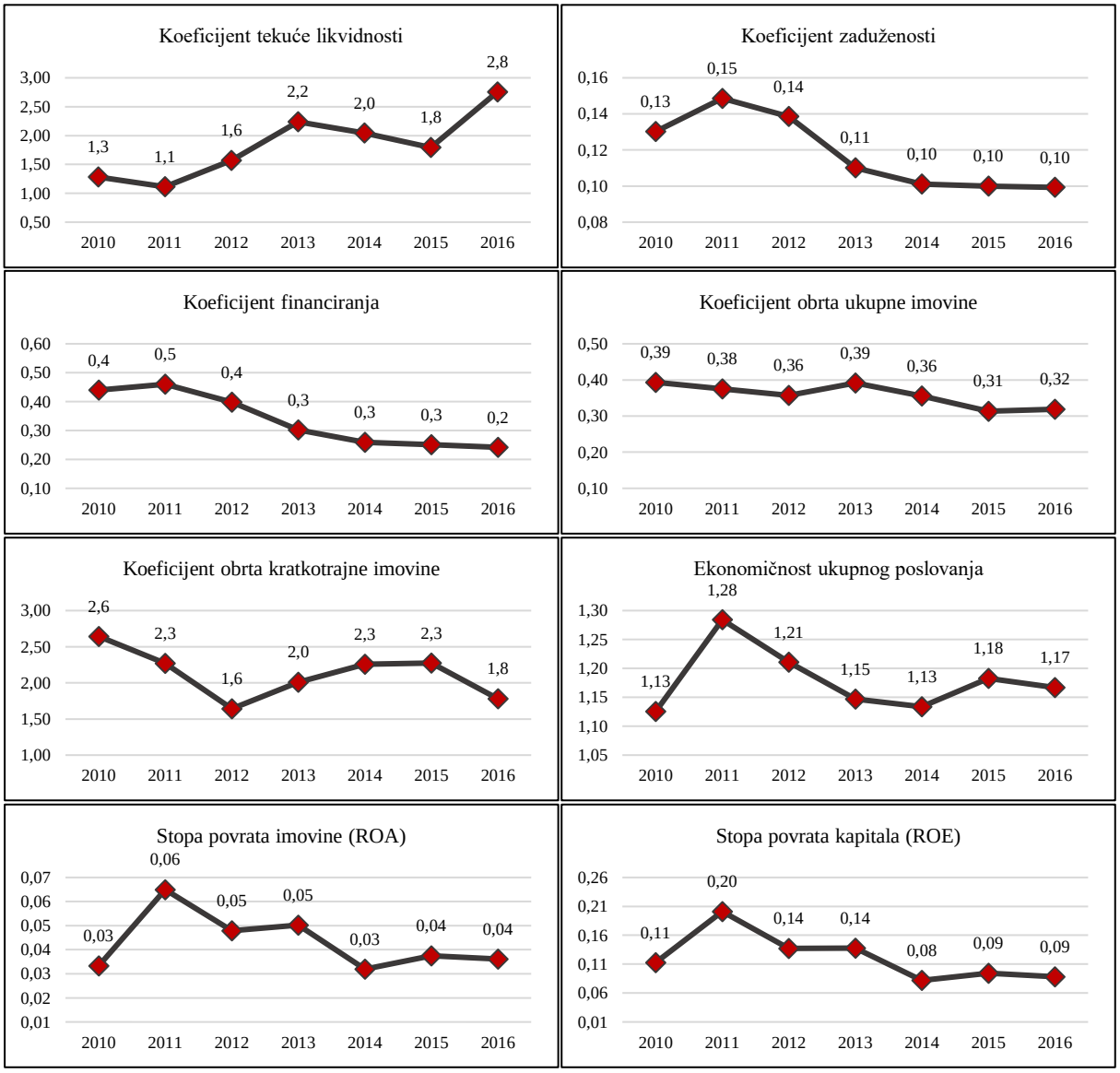
Za testiranje četvrte istraživačke hipoteze izračunati su glavni financijski pokazatelji iz svake skupine pokazatelja za vremenski period od 2010. do 2016. godine. Graf 21 prikazuje kretanje tih pokazatelja u promatranom periodu. Iz skupine pokazatelja likvidnosti izračunat je koeficijent tekuće likvidnosti. ***Koeficijent tekuće likvidnosti*** dobiva se stavljanjem u odnos kratkotrajne imovine s kratkoročnim obvezama, te kao takav pokazuje kolika je pokrivenost kratkoročnih obveza ukupnom kratkotrajnom imovinom. Bolfek i sur. (2012) navode da ako je ovaj odnos veći od 1 da se može očekivati da će se tekuće obveze pokriti na vrijeme. Kao što se može uočiti iz grafa 21 društvo EUROHERC d.d. u svim godinama promatranog razdoblja ima vrijednost ovog pokazatelja veću od referente vrijednosti te, čak štoviše, njegova vrijednost u promatranom periodu raste. Ovakvo kretanje ukazuje na sigurnost poslovanja promatranog

društva. Iz skupine pokazatelja zaduženosti izračunat je koeficijent zaduženosti i koeficijent financiranja. ***Koeficijent zaduženosti*** dobiva se stavljanjem u odnos ukupnih obveza i ukupne imovine, a pokazuje do koje mjere poduzeće koristi zaduživanje kao oblik stjecanja imovine. Veći pokazatelj zaduženosti predstavlja i veći financijski rizik, a općenito se smatra da bi njegova vrijednost trebala biti 0,5 (50%) ili manja. Kao što se može uočiti iz grafa 21, koeficijent zaduženosti u nijednom periodu nije bio ni blizu vrijednosti od 0,5 te, čak štoviše, njegova vrijednost ima trend pada u promatranom periodu. ***Koeficijent financiranja*** dobiva se stavljanjem u odnos ukupnih obveza i glavnice. Visoka vrijednost ovog pokazatelja ukazuje na moguće poteškoće pri vraćanju posuđenih sredstava, te se preporuča da njegova vrijednost ne bude veća od 1. Kao što se može uočiti iz grafa 21, vrijednost koeficijenta financiranja kod društva EUROHERC d.d., u svim godinama promatranog razdoblja jako je niska, znatno niža od referentne vrijednosti te, čak štoviše, ima tendenciju pada.

Iz skupine pokazatelja aktivnosti izračunati su koeficijent obrta ukupne imovine, te koeficijent obrta kratkotrajne imovine. Pokazatelji aktivnosti se koriste za ocjenu efikasnosti kojom se upravlja imovinom poduzeća za generiranje date razine prodaje odnosno za ocjenu njene poslovne efikasnosti (Vidučić, 2008). Stoga, poželjna je što veća vrijednost pokazatelja aktivnosti. ***Koeficijent obrta ukupne imovine*** dobiva se stavljanjem u odnos ukupnih prihoda i ukupne imovine, te pokazuje koliko jedna novčana jedinica ukupne imovine (ili aktive) stvara novčanih jedinica prihoda. Vrijednost ovog pokazatelja kod promatranog društva ima tendenciju blagog pada kroz promatrano razdoblje. ***Koeficijent obrta kratkotrajne imovine*** dobiva se stavljanjem u odnos ukupnih prihoda i kratkotrajne imovine, a ukazuje na učinkovitost upotrebe kratkotrajne imovine u generiranju prihoda. Kao što se može uočiti iz grafa 21, vrijednost ovog pokazatelja kod promatranog društva ima tendenciju nešto većeg pada u promatranom razdoblju u odnosu na koeficijent obrtaja ukupne imovine. Međutim, valja naglasiti da unatoč uočenom padu u glavnim pokazateljima aktivnosti, nema razloga za preveliku zabrinutost s obzirom na specifičnost djelatnosti. Naime, isti pokazatelji bili bi više zabrinjavajući kod nekog proizvodnog društva koje zaista koristi imovinu za generiranje prihoda.

Iz skupine pokazatelja ekonomičnosti izračunat je pokazatelj ekonomičnosti ukupnog poslovanja. ***Ekonomičnost ukupnog poslovanja*** dobiva se dijeljenjem ukupnih prihoda s ukupnim rashodima, te pokazuje stupanj ostvarenih prihoda poduzeća po jedinici rashoda. Logično, poželjna je što veća vrijednost ovog pokazatelja ili barem 1. Kao što se može uočiti iz grafa 21, vrijednost ovog pokazatelja u svim godinama promatranog razdoblja bila je veća

od 1, te je u cijelom promatranom razdoblju njegova vrijednost bila stabilna na prosječnoj razini od 1,17. Ovakvo kretanje ukazuje na ekonomičnost poslovanja promatranog društva budući da društvo generira više prihoda nego što je utrošeno za njegovo ostvarivanje. Konačno, iz skupine pokazatelja profitabilnosti izračunati su pokazatelj povrata imovine (ROA) i pokazatelj povrata kapitala (ROE). ***Stopa povrata imovine (ROA)*** dobiva se dijeljenjem neto dobiti sa ukupnom imovinom društva, te pokazuje koliko dobiti se može generirati iz jedne jedinice imovine. ***Stopa povrata kapitala (ROE)*** sličan je pokazatelj prethodnome, s tim da se umjesto ukupne imovine u odnos s neto dobiti stavlja glavnica. Kao što je uočljivo iz grafa 21, vrijednost obaju pokazatelja profitabilnosti u cijelom promatranom razdoblju je stabilna, s tim da je ROE pokazatelj na nešto višoj razini. U cijelom promatranom razdoblju društvo na jednu kunu imovine u prosjeku zarađuje oko 0,043 kune neto dobiti, odnosno 0,12 kuna kapitala.

Graf 21: Kretanje temeljnih financijskih pokazatelja Društva (2010. – 2016.)
Izvor: Izračun i izrada autora na temelju financijskih izvještaja Društva.

Izračunati temeljni financijski pokazatelji ukazali su na likvidnost, nisku zaduženost i ekonomičnost ukupnog poslovanja društva EUROHERC osiguranje d.d. Stoga, druga istraživačka hipoteza koja je pretpostavljala da financijski pokazatelji ukazuju na uspješnost poslovanja EUROHERC osiguranja, može se prihvatiti.

Konačno, peta istraživačka hipoteza, postavljena na početku ovog istraživanja, glasila je:

H5: EUROHERC osiguranje ima lošije financijske pokazatelje u odnosu na svoje konkurente.

Peta istraživačka hipoteza pretpostavlja da EUROHERC osiguranje posluje lošije od svojih konkurenata. Hipoteza je ovako postavljena jer je EUROHERC osiguranje jedno od rijetkih osiguranja koje nema partnerstvo s nekom vodećom bankom. Naime, kao što je već ranije navedeno, Allianz osiguranje je u partnerstvu sa Zagrebačkom bankom, Uniqa sa Raiffeisen bankom, dok je Generali osiguranje u partnerstvu sa ček četiri poslovne banke i to PBZ bankom, Istarskom, Međimurskom i Podravskom bankom.

Testiranje pete istraživačke hipoteze zahtijeva da se temeljni financijski pokazatelji, izračunati za potrebe testiranja četvrte istraživačke hipoteze, izračunaju i za konkurente EUROHERC osiguranja. EUROHERC osiguranje bavi se neživotnim osiguranjima tako da su konkurenti ovog društva svi oni koji također pružaju usluge neživotnog osiguranja na hrvatskom tržištu.

Sljedeći graf prezentira vrijednosti temeljnih financijskih pokazatelja za devet društava za osiguranje u Hrvatskoj. Prema podacima Hrvatskog ureda za osiguranje ovih devet društva zajedno imaju udio u ukupnoj aktivi svih društava za osiguranje u Hrvatskoj od preko 80%.

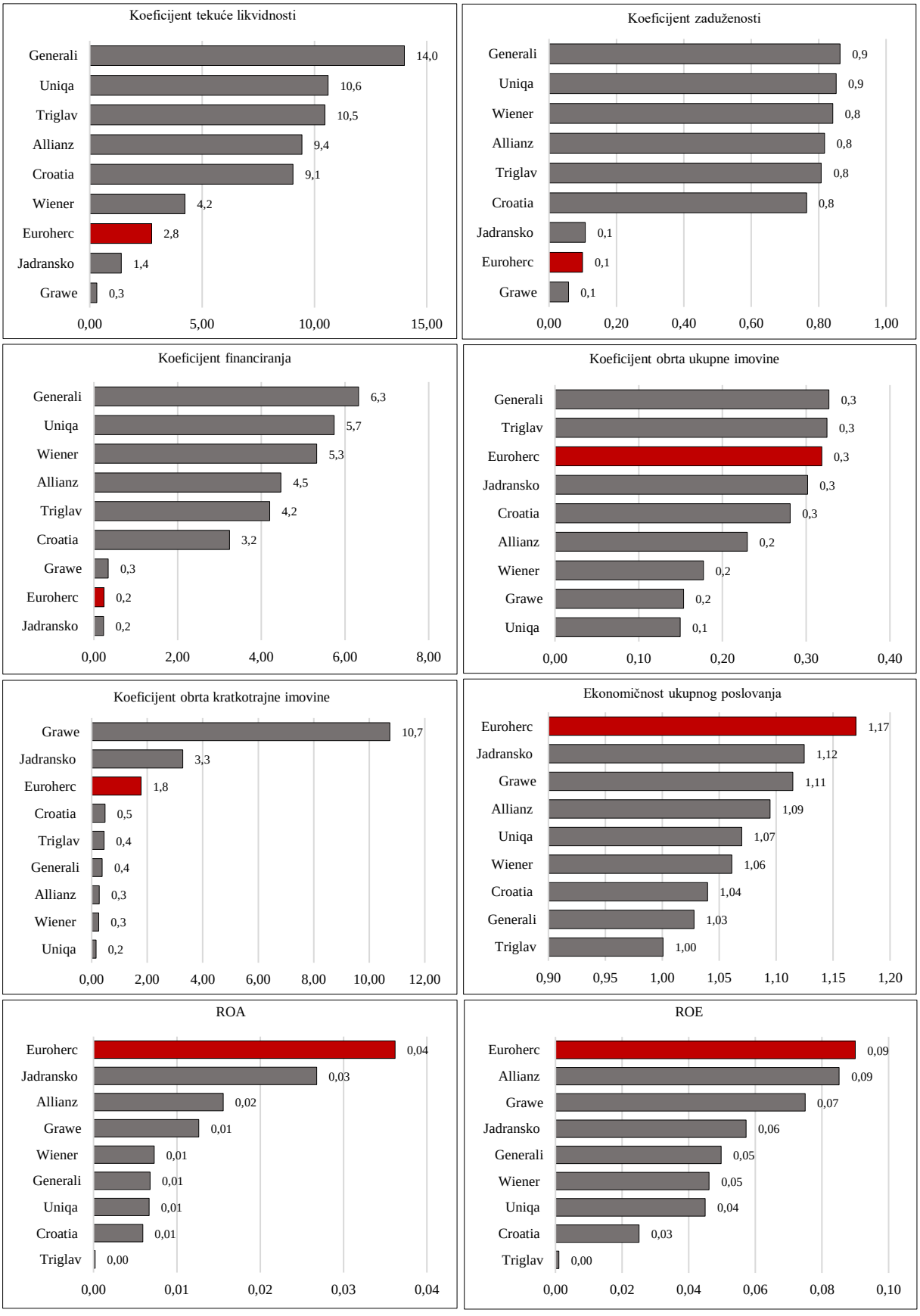
Iz skupine pokazatelja likvidnosti izračunat je koeficijent tekuće likvidnosti. ***Koeficijent tekuće likvidnosti*** pokazuje kolika je pokrivenost kratkoročnih obveza ukupnom kratkotrajnom imovinom. Kao što je ranije već naglašeno, poželjna vrijednost ovog pokazatelja je 1 ili više jer to znači da se može očekivati uredno podmirenje kratkoročnih obveza. Kao što se može uočiti iz grafa 22 društvo EUROHERC d.d. po ovom pokazatelju u 2016. godini bilo je lošije od svojih konkurenata, te je po visini istog zauzelo sedmo od ukupno devet mjesta. Ipak, valja naglasiti da nije bilo ni najlošije, jer Jadransko i Grawe osiguranje imaju nižu vrijednost ovog pokazatelja, te je kod Grawe osiguranja vrijednost ovog pokazatelja daleko ispod preporučene vrijednosti.

Iz skupine pokazatelja zaduženosti izračunat je koeficijent zaduženosti i koeficijent financiranja. ***Koeficijent zaduženosti*** pokazuje do koje mjere poduzeće koristi zaduživanje kao oblik stjecanja imovine, te se općenito se smatra da bi njegova vrijednost trebala biti 0,5 (50%) ili manja. Kao što se može uočiti iz grafa 22, EUROHERC osiguranje je znatno bolje po ovom pokazatelju od svih svojih konkurenata osim od Grawe osiguranja. Druga društva imaju zabrinjavajuće vrijednosti ovog pokazatelja koje prelaze čak i 0,8 (odnosno 80%). ***Koeficijent financiranja*** dobiva se stavljanjem u odnos ukupnih obveza i glavnice. Visoka vrijednost ovog pokazatelja ukazuje na moguće poteškoće pri vraćanju posuđenih sredstava, te se preporuča da njegova vrijednost ne bude veća od 1. I ovdje se može uočiti znatno povoljnija pozicija EUROHERC osiguranja u odnosu na njegove konkurente.

Iz skupine pokazatelja aktivnosti izračunati su ***koeficijent obrta ukupne imovine***, te ***koeficijent obrta kratkotrajne imovine***. Poželjna je što veća vrijednost ovih pokazatelja, jer ona implicira da se onda i više prihoda ostvaruje po jedinici imovine. Kao što se može uočiti iz grafa 2, EUROHERC osiguranje na trećem je mjestu po vrijednosti obaju pokazatelja, što pak znači da od većine promatranih društava učinkovitije koristi imovinu za generiranje prihoda.

Iz skupine pokazatelja ekonomičnosti izračunat je pokazatelj ekonomičnosti ukupnog poslovanja. ***Ekonomičnost ukupnog poslovanja*** pokazuje stupanj ostvarenih prihoda po jedinici rashoda, te je poželjna što veća vrijednost ovog pokazatelja ili barem 1. Graf 22 dokazuje da je EUROHERC osiguranje ima ekonomičnije poslovanje od velike većine promatranih društava. Čak štoviše, kod društava koja se na grafu nalaze ispod EUROHERC osiguranja vidljivo je da ista generiranju manje prihoda nego što je utrošeno na njihovo stvaranje.

Konačno, iz skupine pokazatelja profitabilnosti izračunati su pokazatelj povrata imovine (ROA) i pokazatelj povrata kapitala (ROE). ***Stopa povrata imovine (ROA)*** dobiva se dijeljenjem neto dobiti sa ukupnom imovinom društva, te pokazuje koliko dobiti se može generirati iz jedne jedinice imovine. ***Stopa povrata kapitala (ROE)*** sličan je pokazatelj prethodnome, s tim da se umjesto ukupne imovine u odnos s neto dobiti stavlja glavnica. Kao što je uočljivo iz grafa 22, EUROHERC osiguranje uvjerljivo zauzima prvo mjesto jer ostvaruje više dobiti po jedinici imovine i po jedinici kapitala od svih ostalih promatranih društava za osiguranje.

Graf 22: Temeljni financijski pokazatelji raznih društava (2016.)
Izvor: Izračun i izrada autora na temelju financijskih izvještaja odabranih društava.

Usporedbom temeljnih financijskih pokazatelja raznih društava za osiguranje s onima zabilježenim kod EUROHERC osiguranja u 2016. godini, došlo se do sljedećih zaključaka:

1. *EUROHERC osiguranje manje je likvidno u odnosu na konkurentska društva.*
2. *EUROHERC osiguranje učinkovitije koristi imovinu u generiranju prihoda.*
3. *EUROHERC osiguranje generira više prihoda nego što utroši na njihovo stvaranje.*
4. *EUROHERC osiguranje generira više dobiti po jedinici imovine.*
5. *EUROHERC osiguranje generira više dobiti po jedinici kapitala.*

S obzirom na dobivene rezultate, peta istraživačka hipoteza, koja je pretpostavljala da EUROHERC osiguranje ima lošije financijske pokazatelje u odnosu na svoje konkurente, ne može se prihvatiti.

4.4. Osvrt na provedeno istraživanje

U ovom dijelu rada provedena je statistička analiza uspješnosti poslovanja EUROHERC osiguranja. U tu svrhu napravljena je horizontalna i vertikalna analiza bilance te računa dobiti i gubitka kao temeljnih financijskih izvještaja, za period od 2010. do 2016. godine.

Horizontalna analiza daje informacije o tendencijama i dinamici kretanja pojedinih pozicija u financijskim izvještajima. Provedenom horizontalnom analizom bilance pokazalo se da ukupna imovina i vlasnička glavica imaju trend rasta, dok ukupne obveze imaju trend pada. Naravno, riječ o pozitivnom kretanju koje nije na nijedan način prekinuto ni ulaskom Hrvatske u EU. Provedena horizontalna analiza računa dobiti i gubitka dala je nešto manje pozitivne rezultate. Naime, analizom se došlo do saznanja da je u promatranom periodu neto zarađena premija konstantno opadala, te da je pad naročito bio izražen nakon ulaska Hrvatske u Europsku uniju. Također su i neto prihodi konstantno opadali. Neto dobit Društva oštro je pala u godini nakon ulaska Hrvatske u EU, ali se već sljedeće godine povećala. Pad u izdacima za osigurane slučajeve bio je veći od pada zarađenih premija pa je društvo EUROHERC d.d., ipak poslovalo profitabilno u promatranom periodu unatoč prisutnom padu u zarađenim premijama osiguranja.

Vertikalna analiza omogućuje uvid u strukturu financijskih izvještaja. Vertikalna analiza bilance pokazala je da najveći dio ukupne imovine društva otpada na dugotrajnu imovinu. Nadalje, ova analiza pokazala je da investicijske nekretnine imaju sve značajniji udio u ukupnoj dugotrajnoj imovini, dok krediti i potraživanja imaju sve manje značajan udio kroz promatrano

razdoblje. Kada je u pitanju struktura kratkoročne imovine, udio potraživanja po premijama kroz promatrani period drastično se smanjio, što je alarmantni pokazatelj s obzirom da su upravo premije glavni prihod osiguravajućeg društva. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka potvrdila je uočeno smanjenje premija, i to preko uočljivog smanjena udjela neto zarađenih premija u ukupnom prihodu Društva.

U empirijskom dijelu rada testirano je i pet istraživačkih hipoteza. *Prva istraživačka hipoteza,* koja je pretpostavljala da rast premija osiguranja utječe na rast bruto dobiti EUROHERC osiguranja, testirana je jednostavnom linearnom regresijom sa bruto dobiti kao zavisnom varijablom i neto premijama kao nezavisnom varijablom. Regresijom se utjecaj neto premija pokazao pozitivnim, ali ne i statistički značajnim. Unatoč tome, ***prva istraživačka hipoteza je prihvaćena***, jer je premija glavni izvor prihoda bilo kojeg osiguravajućeg društva , a nedostatak statističke signifikantnosti autor pripisuje kratkom vremenskom periodu uzetom u regresiju.

Druga istraživačka hipoteza pretpostavljala je da neto dobit društva EUROHERC osiguranje karakterizira trend konstantnog rasta. Hipoteza je testirana horizontalnom analizom na način da je neto dobit Društva uzastopno prikazana za period od 2010. do 2016. godine. Radi lakšeg uočavanja korišten je grafički prikaz. ***Druga istraživačka hipoteza nije prihvaćena,*** jer se analizom došlo do zaključka da se neto dobit društva EUROHERC osiguranje u promatranom periodu nije konstantno povećavala. Ipak, valja naglasiti da je društvo pozitivno poslovalo u svim godinama promatranog razdoblja.

Treća istraživačka hipoteza pretpostavljala je da su stope rasta neto dobiti EUROHERC osiguranja niže nakon ulaska Hrvatske u Europsku uniju. Hipoteza je testirana na sličan način kao prethodna hipoteza, s tom razlikom da su sada grafički bile prikazane samo stope rasta neto dobiti u promatranom periodu. Budući da je u godinama nakon ulaska Hrvatske u EU neto dobit padala po većim odnosno rasla po manjim stopama u odnosu na period prije ulaska Hrvatske u EU, ***treća istraživačka hipoteza je prihvaćena***.

Četvrta istraživačka hipoteza pretpostavljala je da temeljni financijski pokazatelji EUROHERC osiguranja ukazuju na uspješnost njegova poslovanja. Hipoteza je testirana analizom financijskih izvještaja uz pomoć financijskih pokazatelja, na način da su iz svake skupine pokazatelja izračunati temeljni pokazatelji. S obzirom da je analiza uz pomoć financijskih pokazatelja pokazala da je promatrano društvo likvidno, nisko zaduženo, te da posluje ekonomično, ***četvrta istraživačka hipoteza je prihvaćena***.

Konačno, *peta istraživačka hipoteza* pretpostavljala je da EUROHERC osiguranje ima lošije financijske pokazatelje u odnosu na svoje konkurente. Za testiranje ove hipoteze bilo je potrebno izračunati temeljne financijske pokazatelje za sve konkurente EUROHERC osiguranja te ih usporediti s pokazateljima izračunatima kod testiranje prethodne istraživačke hipoteze. Rezultati su pokazali da je EUROHERC osiguranje manje likvidno u odnosu na konkurentska društva za osiguranje, ali da učinkovitije koristi imovinu, generira više prihoda nego što utroši na njihovo stvaranje, posluje ekonomičnije te, generira više dobiti po jedinici kapitala i po jedinici imovine. Stoga, ***peta istraživačka hipoteza nije prihvaćena***.

5. ZAKLJUČAK

Osiguranje je prije svega ljudska potreba koja postoji praktički koliko postoji i sam čovjek, a svoje uporište nalazi u averziji prema riziku koja je odlika većine populacije. Tijekom dugog niza godina kroz koji se djelatnost osiguranja razvijala nakupilo se i mnoštvo definicija osiguranja. Distinkcija se može napraviti između definicija koje naglašavaju financijski aspekt osiguranja i definicija koje naglašavaju njegov pravni aspekt. Ipak, sve te definicije mogu se svesti na jednu jako jednostavnu, a to je da je osiguranje djelatnost pružanja ekonomske zaštite od određenih opasnosti koje ugrožavaju imovinu i osobe.

Djelatnost osiguranja, usluga osiguranja i društva za osiguranje koja pružaju takve usluge specifični su i značajno se razlikuju od drugih djelatnosti, usluga i društava na tržištu. Uslugu osiguranja pružaju društva za osiguranje koja su specijalizirana za pružanje takvih usluga. Naime, ovakva društva sposobna su nositi se s problemima ex ante i ex post asimetrije informacija. Kroz vrijeme ova industrija napreduje i razvija se, pa se tako razvijaju i usluge osiguranja u vidu novih vrsta osiguranja.

Osiguranje kao djelatnost od velikog je značaja za pojedince i poduzeća, a time i za samu državu. Za pojedinca osiguranje, naročito kada je u pitanju životno osiguranje, osigurava dugoročnu štednju i time ugodniju starost, a za poduzeća održivost poslovanja u stabilnom okruženju. I u jednom i u drugom slučaju osiguranje dovodi do otklanjanja rizika, neizvjesnosti i stresa, što i u dugom i u kratkom roku može pozitivno utjecati na gospodarstvo (preko veće nacionalne potrošnje) i financijski sustav (preko realokacije takvih štednji prema drugima, deficitarnim gospodarskim subjektima). Teorijske tvrdnje o značaju osiguranja za gospodarstva zemalja i empirijski su potvrđene. Pritom, pozitivni rezultati pokazali su se robusnima na promjenu uzorka zemalja, promjenu ekonometrijske metode, kao i promjenu promatranog vremenskog razdoblja.

Europska unija moćno je gospodarsko i političko udruženje 28 europskih zemalja. Kada je u pitanju tržište osiguranja, tržište Unije jedno je od najvećih u svijetu čemu svjedoči i podatak da je u 2016. godini Europska unija imala udio premije osiguranja u ukupnoj svjetskoj premiji od 28,6%. Veći udio u svijetu je imala jedino Amerika i to neznatno veći od 34,1%. Unatoč ovakvom udjelu, standardni pokazatelji razvijenosti tržišta osiguranja, promatrani kroz duži vremenski period, ukazuju na potencijalne probleme na tržištu osiguranja u Europskoj uniji. Naime, ukupan broj društava za osiguranje ima trend pada, te je u 2016. godini bio za više od 3 tisuće manji u odnosu na 2008. godinu. Ukupna premija osiguranja u Europskoj uniji također

ima trend pada, a pad je prisutan i kod premije ostvarene od životnog, kao i kod premije ostvarene od prodaje neživotnog osiguranja. Nadalje, i gustoća osiguranja (premija po stanovniku) i penetracija osiguranja (udio premije u BDP-u), kao dva najbolja pokazatelja razvijenosti tržišta osiguranja imaju trend pada u periodu od 2008. do 2016. godine. Navedeno pak znači da se, u prosjeku, sve manje novaca troši na proizvode osiguranja po glavi stanovnika, te da je udio premije u BDP-u sve manji. Pad ovih pokazatelja u Uniji izraženiji je kod životnog nego kod neživotnog osiguranja. Udio premije životnog osiguranja u ukupnoj premiji jedini se drži stabilnim na razini od oko 50%, što je karakteristično za razvijenije zemlje. Razlozi ovakvim kretanjima brojni su te se dijelom mogu pronaći u globalnoj financijskoj krizi, te trendovima liberalizacije i deregulacije tržišta osiguranja u Uniji.

Republika Hrvatska postala je punopravna članica Europske unije 01. srpnja 2013. godine, čime se europsko tržište osiguranja otvorilo osiguravajućim društvima iz Hrvatske, ali se i osiguravajućim društvima iz ostalih zemalja članica otvorilo hrvatsko tržište osiguranja. U tom smislu, bilo je zanimljivo proučiti kako se ovo odrazilo na temeljne pokazatelje razvijenosti tržišta osiguranja u Hrvatskoj. Analizom hrvatskog tržišta osiguranja pokazalo se da se u godinama nakon ulaska Hrvatske u Europsku uniju broj društava za osiguranje smanjio, te da je i ukupno ostvarena premija osiguranja također imala trend pada. Pokazatelji gustoće i penetracije osiguranja također su padali u razdobljima nakon ulaska Hrvatske u EU. Jedina iznimka bilo je životno osiguranje kod kojeg su pokazatelji ili bili stabilni ili su rasli.

U empirijskom dijelu diplomskog rada provedena je statistička analiza uspješnosti poslovanja EUROHERC osiguranja, te su testirane istraživačke hipoteze. Horizontalna analiza ukazala je na pozitivna kretanja u bilanci, ali na manje pozitivna kretanja u računu dobiti i gubitka. Naime, više je nego uočljiv pad u neto zarađenim premijama, s tim da je pad naročito intenzivan nakon ulaska Hrvatske u Europsku uniju. Ipak, EUROHERC osiguranje poslovalo je profitabilno u svim godinama. Vertikalna analiza potvrdila je rezultate horizontalne analize preko udjela. Naime, bilo je više nego uočljivo smanjenje udjela premija osiguranja u ukupnim prihodima kroz promatrani period.

Nakon provedene horizontalne i vertikalne analize, te nakon testiranja istraživačkih hipoteza, može se zaključiti da je ulazak Hrvatske u Europsku uniju naštetio EUROHERC osiguranju, što je bilo uočljivo iz zabilježenog pada neto ostvarenih premija, a koji je naročito bio izražen u godinama nakon ulaska. Ipak, usporedbom s najvećim konkurentima pokazalo se da EUROHERC osiguranje učinkovitije koristi imovinu, generira više prihoda nego što utroši na

njihovo stvaranje, posluje ekonomičnije te, generira više dobiti po jedinici kapitala i po jedinici imovine. Ovakvi rezultati nisu bili očekivani budući da su ostala društva usvojila model bankoosiguranja u okviru kojeg su ostvarila partnerstva s vodećim bankama, pa se očekivalo da će imati i bolje pokazatelje od EUROHERC osiguranja.

LITERATURA

1. Baker, T. i Simon, J. (2010): Embracing risk: The changing culture of insurance and responsibility, *University of Chicago Press*.
2. Barbara, C., Cortis, D., Perotti, R., Sammut, C. i Vella, A. (2017): The European Insurance Industry: A PEST analysis, *International Journal of Financial Studies, 5(2)*.
3. Barbir, D. (2004): Čimbenici uspješnosti prodaje usluge osiguranja, *Ekonomski pregled, 55(9-10)*, str. 815 – 839.
4. Bijelić, M. i Miletić, V. (2009): Osiguranje (i reosiguranje) u globalizaciji, *Ekonomija/Economics, 16(2)*, str. 311 – 336.
5. Bolfek, B., Stanić, M. i Knežević, S. (2012): Vertikalna i horizontalna financijska analiza poslovanja tvrtke, *Ekonomski vjesnik: Review of Contemporary Entrepreneurship, Business and Economic Issues, 25(1)*, str. 146 – 167.
6. Borch, K.H., Sandmo, A. i Aase, K.K. (2014): Economics of Insurance, vol. 29., *Elsevier*.
7. Cristea, M., Marcu, N. I Carstina, S. (2014): The relationship between insurance and economic growth in Romania compared to the mail results in Europe: A theoretical and empirical analysis, *Procedia Economics and Finance, 8*, str. 226 – 235.
8. Čulo, M. (2011): Analiza kreditne sposobnosti trgovačkih društava od posebnog javnog interesa, Zbornik radova s konferencije, 191.
9. Ćurak, M. (2004): Financijsko posredništvo osiguravajućih društava, *Svijet osiguranja, 4/2014*, str. 45 – 52.
10. Ćurak, M., Lončar, S. i Poposki, K. (2009): Insurance Sector Development and Economic Growth in Transition Countries, *International Journal of Finance and Economics, Vol. 34*, str. 29 – 41.
11. Dečman, N. (2012): Financijski izvještaji kao podloga za ocjenu sigurnosti i uspješnosti poslovanja malih i srednjih poduzeća u Republici Hrvatskoj, *Ekonomski pregled, 63(7-8)*, str. 446 – 467.
12. Dorfman, M.S. (1998): Introduction to Risk Management and Insurance, šesto izdanje, *Prentice Hall*.
13. Ericson, R.V., Doyle, A. i Barry, D. (2003): Insurance as governance, *University of Toronto Press*.
14. EUROHERC, (2011): Godišnje izvješće o poslovanju za 2011. godinu, [Internet], raspoloživo na: http://www.euroherc.hr/wp-content/uploads/2017/08/EH_FIN_2011.pdf, [01.10.2017.].
15. EUROHERC, (2013): Godišnje izvješće o poslovanju za 2012. godinu, [Internet], raspoloživo na: http://www.euroherc.hr/wp-content/uploads/2017/08/Objava-WEB-2012.pdf, [01.10.2017.].
16. EUROHERC, (2015); Godišnje izvješće o poslovanju za 2014. godinu, [Internet], raspoloživo na: http://www.euroherc.hr/wp-content/uploads/2017/08/EH-izvjesce-WEB-objava-2014-3.pdf, [01.10.2017.].
17. EUROHERC, (2017): Godišnje izvješće o poslovanju za 2016. godinu, [Internet], raspoloživo na: http://www.euroherc.hr/wp-content/uploads/2017/08/EH-godi%C5%A1nje-izvje%C5%A1%C4%87e-2016.pdf, *[01.10.2017.]*.

18. Fenn, P., Vencappa, S., Daicon, S., Klumpes, P. i O'Brien, C. (2008): Market structure and the efficiency of European insurance companies: A stochastic frontier analysis, *Journal of Banking & Finance, 32(1),* str. 86 – 100.
19. Gulin, D., Bakran, D. i Milčić, I. (2015): Određene pripremne radnje prije sastavljanja financijskih izvještaja, *Računovodstvo i financije, br. 12.*, Zagreb.
20. Haiss, P. i Sumegi, K. (2008): The relationship between insurance and economic growth in Europe: a theoretical and empirical analysis, *Emipirica, 35(4)*, str. 405 – 431.
21. HANFA, (2016): Tržište osiguranja, [Internet], raspoloživo na: http://www.hanfa.hr/trziste-osiguranja/, [12.10.2017.].
22. HANFA, (2016): Pravilnik o rasporedu vrsta rizika po skupinama i vrstama osiguranja odnosno reosiguranja, Narodne novine d.d., Zagreb, br. br. 100/09.
23. Hladika, M. i Marić, M. (2014): Analiza investicijskog portfelja društava za osiguranje u Republici Hrvatskoj, *Ekonomska misao i praksa 2 (2014)*, str. 509 – 540.
24. HUO, (2010): Ključne informacije o društvima za osiguranje u Republici Hrvatskoj, [Internet], raspoloživo na: http://www.huo.hr/download_file.php?file=huo-key-facts-web.pdf, [15.10.2017.].
25. HUO, (2017): Ključne informacije o tržištu osiguranja u Republici Hrvatskoj, [Internet], raspoloživo na: http://www.huo.hr/download_file.php?file=huo-key-facts-web_2016.pdf, [05.05.2017.].
26. Insurance Europe, [Internet], raspoloživo na: https://www.insuranceeurope.eu/insurancedata, [05.10.2017.].
27. Jakovčević, D. (2016): Osiguranje i rizici, [Internet], raspoloživo na: http://web.efzg.hr/dok/FIN/1.,2.Pojam,%20funkcije%20i%20zna%C4%8Daj%20osiguranja,%20Struktura%20sustava%20osigurana.pdf, [05.09.2017.].
28. Jurilj, M., Stipić, M. i Ćesić, Z. (2015): Regulative solvency II kao preduvjet poslovanja osiguravatelja u Europskoj uniji: Primjer Republike Hrvatske, *Mostariensia: časopis za humanističke znanosti, 19(1)*, str. 117 – 130.
29. Kassim, Z.A.M. (2013): The Primary Insurance Models, U *Takaful and Mutual Insurance: Alternative Approaches to Managing Risk*, The Works Bank, Washington.
30. Kugler, M. I Ofoghi, R. (2005): Does insurance promote economic growth? Evidence from the UK, *Money Macro and Finance (MMF) Research Group Conference, Vol.8*.
31. Nakić, S. (2013): Menadžment prodaje usluga osiguranja, Putokazi – Časopis fakulteta društvenih znanosti, Sveučilište "Hercegovina", [Internet], raspoloživo na: http://putokazi.eu/wp-content/uploads/2015/03/08Naki%C4%87-S.-%E2%80%93-Menad%C5%BEment-prodaje-usluga-osiguranja-2013-I.2-185-197..pdf, [05.05.2017.].
32. Njegomir, V. (2006): Negativna selekcija rizik, moralni hazard i prevare u osiguranju, *Svijet osiguranja, Vol. 9(7)*, str. 40 – 44.
33. Klasić, K. (2003): Utjecaj psihologije pojedinca na izbor vrsta osiguranja, *Ekonomski pregled, Vol. 54, 7-8*, str. 595 – 620.
34. Krišto, J. (2010): Solvency II bases and Fifth Quantitative Impact Study requirements, *Osiguranje: hrvatski časopis za teoriju i praksu osiguranja (2010)*, str. 44 – 54.
35. Majić, T., Pongrac, B. i Richter, G. (2015): Information asymmetry and moral hazard in financial economics, *Tehnički glasnik, Vol. 9(2)*, str. 209 – 215.

36. Narodne novine, (2012); Zakon o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga, *Narodne novine d.d.*, Zagreb, br. 12/12.
37. Narodne novine, (2014): Zakon o obveznim osiguranjima u prometu, *Narodne novine d.d.*, Zagreb, br. 152/14.
38. Narodne novine, (2015): Zakon o trgovačkim društvima, *Narodne novine d.d.*, Zagreb, br. 110/15.
39. Narodne novine, (2015): Zakon o reviziji, *Narodne novine d.d.*, Zagreb, br. 78/15.
40. Narodne novine, (2015): Zakon o osiguranju, *Narodne novine d.d.*, Zagreb, br. 30/15.
41. Narodne novine, (2015): Zakon o obveznim odnosima, *Narodne novine d.d.*, Zagreb, br. 78/15.
42. Narodne novine, (2016): Zakon o računovodstvu, *Narodne novine d.d.*, Zagreb, br. 120/16.
43. Rozga, A. (2009): Statistika za ekonomiste, peto izdanje, Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet, Split.
44. Samuelson, P.A. i Nordhaus, W.D. (2011); Ekonomija, 19. izdanje, *MATE d.o.o.*, Zagreb.
45. Santomero, A.M. (2012): Life insurance: The state of the industry, U *Changes in the/ Life Insurance Industry: Efficiency, Technology and Risk Management*, str. 1 – 18., Springer, SAD.
46. Stanić, L. i Glavaš, J. (2013): Uloga i značenje menadžmenta u osiguranju, *Ekonomski vjesnik: Review of Contemporary Entrepreneurship, Business, and Economic Issues, 26(2)*, str. 637 . 653.
47. Stipić, M. (2014): Croatian Insurers and Insurance Market in the European Union, *Zbornik radova Veleučilišta u Šibeniku, No. 3-4/2014*, str. 75 – 84.
48. Stipić, M. I Jurilj, M. (2015): Pravci razvoja alternativnih prodajnih kanala na hrvatskom tržištu osiguranja, Zbornik radova Veleučilišta u Šibeniku, 2-4/2015, str. 95 – 106.
49. Swiss Re Institute, (2017): World insurance in 2016: the China growth engine steams ahead, [Internet], raspoloživo na: http://media.swissre.com/documents/sigma3_2017_en.pdf, [20.10.2017.].
50. Šlibar, D. (2010): Instrumenti i postupci analize financijskih izvještaja, *Računovodstvo i porezi u praksi, 5*.
51. Tkalac Verčić, A., Sinčić Ćorić, D. i Pološki Vokić, N. (2010): Priručnik za metodologiju istraživačkog rada, *MEP,* Zagreb.
52. Vidučić. Lj. (2008): Financijski menadžment, šesto izdanje, RRiF plus, Split.
53. Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S. i Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, drugo izdanje, *Masmedia*, Zagreb.

PRILOZI

Prilog 1: Komparativna bilanca društva EUROHERC d.d.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
DUGOTRAJNA IMOVINA	**2.302.488**	**2.361.686**	**2.236.195**	**2.234.174**	**2.350.534**	**2.505.287**	**2.418.535**
Nekretnine i oprema	329.094	299.291	312.715	280.210	284.734	280.257	241.682
Nematerijalna imovina	1.167	1.154	1.495	1.960	2.175	2.264	2.180
Investicijske nekretnine	507.237	530.144	515.980	666.308	669.579	783.854	761.147
Vrijednosnice raspoložive za prodaju	405.292	482.733	513.199	570.601	702.603	784.295	911.630
Krediti i potraživanja	1.051.109	1.039.776	885.049	708.806	688.937	595.793	498.973
Depoziti u bankama						58.151	
Jamstveni depoziti po ugovorima o najmu	8.589	8.588	7.757	6.289	2.506	673	2.923
KRATKOTRAJNA IMOVINA	**402.768**	**467.936**	**621.951**	**541.081**	**439.479**	**400.339**	**527.209**
Krediti i potraživanja						76.476	132.257
Depoziti u bankama	106.411	137.978	299.543	203.078	126.822	53.423	96.946
Potraživanja po premijama	164.386	146.312	152.022	170.548	133.744	116.757	106.778
Udio reosiguranja u tehničkim pričuvama				14.479	18.934	18.028	15.686
Potraživanja po kreditnim karticama i ček.				56.688	45.661	47.054	42.102
Ostala potraživanja	94.234	130.574	106.852	46.134	71.309	58.963	63.096
Unaprijed plaćeni troškovi	2.366	7.151	11.686	9.697	4.966	4.548	5.875
Novac na računu i blagajni	33.020	45.921	51.848	40.457	38.043	25.090	64.469
UKUPNA IMOVINA	**2.705.256**	**2.829.622**	**2.858.146**	**2.775.255**	**2.790.013**	**2.905.626**	**2.945.744**
VLASNIČKA GLAVNICA I REZERVE	**801.677**	**913.823**	**996.076**	**1.013.152**	**1.087.602**	**1.157.028**	**1.208.898**
Temeljni kapital	61.002	61.002	61.002	61.002	61.002	61.002	61.002
Rev. pričuve po vrijednosnicama za prodaju	52.476	42.649	27.688	4.808	30.160	16.537	12.775
Rev. Pričuve po nekretninama i opremi	312.479	308.529	318.221	301.728	309.131	314.830	300.456
Zakonske rezerve	172.585	166.488	172.585	172.585	172.585	172.585	172.585
Zadržana dobit	203.135	335.155	416.580	473.029	514.724	592.074	662.080
TEHNIČKE PRIČUVE	**1.551.114**	**1.495.286**	**1.465.955**	**1.456.389**	**1.420.177**	**1.458.238**	**1.444.402**
Prijenosne premije, bruto	549.019	539.826	533.123	527.359	457.740	440.851	455.312
Pričuva šteta, bruto	1.002.095	955.460	932.832	929.030	962.437	1.017.387	989.090
DUGOROČNE OBVEZE	**38.291**	**0**	**0**	**63.825**	**67.062**	**67.386**	**101.169**
Odgođena porezna obveza				63.825	67.062	67.386	61.169
Dugoročni krediti	38.291					-	40.000
KRATKOTRAJNE OBVEZE	**314.174**	**420.513**	**396.115**	**241.889**	**215.172**	**222.974**	**191.275**
Tekuće dospijeće dugoročnih kredita	1.948	130					
Kratkoročni krediti	36.251	72.302	81.350	59.250	59.817	53.264	42.825
Obveze iz neposrednih poslova osiguranja	91.533	90.889	82.544	73.596	65.970	56.922	49.266
Obveze iz poslova reosiguranja	774	2.198	1.011	2.086	4.964	5.520	1.533
Tekuća porezna obveza	91.810	87.907	86.591			825	8.617
Ostale obveze	91.858	167.087	144.619	106.957	84.421	106.443	89.034
UKUPNO KAPITAL I OBVEZE	**2.705.256**	**2.829.622**	**2.858.146**	**2.775.255**	**2.790.013**	**2.905.626**	**2.945.744**

Napomena: svi iznosi u tisućama kuna.
Izvor: Izrada autora na temelju financijskih izvještaja Društva u periodu od 2010. do 2016. godine.

Prilog 2: Komparativni račun dobiti i gubitka društva EUROHERC d.d.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Zaračunana bruto premija i premija suosiguranja	1.002.530	1.000.382	976.512	970.271	871.324	819.512	842.516
Ispravak vrijednosti i naplaćeni ispravak premije	(19.851)	(30.891)	(13.014)	(15.611)	(32.268)	(9.426)	(4.229)
Bruto premije predane u reosiguranje i suosiguranje	(12.323)	(12.489)	(13.819)	(12.939)	(15.877)	(16.044)	(14.718)
Neto zaračunate premije	**970.356**	**957.002**	**949.679**	**941.721**	**823.179**	**794.042**	**823.569**
Promjena bruto pričuva prijenosnih premija	5.195	8.082	6.641	10.028	69.619	17.508	(14.460)
Promjena bruto pričuva prijenosnih premija, udio reosiguranja i suosiguranja	1.483	1.112	62	48	3.655	(361)	(819)
Neto zarađene premije	**977.034**	**966.196**	**956.382**	**951.797**	**896.453**	**811.189**	**808.290**
Prihodi od provizija i naknada	1.641	1.302	2.118	2.065	1.164	1.275	801
Prihodi od ulaganja	76.637	88.950	57.949	76.928	81.481	89.902	113.868
Ostali poslovni prihodi	9.187	5.688	4.842	56.381	13.363	8.386	15.764
Neto prihodi	**1.064.499**	**1.062.136**	**1.021.291**	**1.087.171**	**992.461**	**910.752**	**938.723**
Likvidirane štete	(399.377)	(386.454)	(365.413)	(342.865)	(300.319)	(298.612)	(316.571)
Likvidirane štete, udio reosiguranja	2.319	2.218	2.790	1.588	1.702	9.750	5.271
Promjena pričuva za štete	(101.935)	46.934	19.760	16.377	(33.202)	9.778	32.631
Promjena ostalih tehničkih pričuva, neto od reosiguranja			(356)	(368)	(296)	(274)	(246)
Izdaci za povrate premija, neto od reosiguranja			(236)	(41)	92	(7)	(4.087)
Promjena pričuva za štete, udio reosiguranja	(150)	(300)	3.460	(1.999)	799	(2.757)	(1.523)
Izdaci za osigurane slučajeve	**(499.143)**	**(337.602)**	**(339.995)**	**(327.308)**	**(331.224)**	**(282.122)**	**(284.525)**
Troškovi pribave	(160.047)	(165.434)	(187.989)	(283.796)	(287.348)	(272.321)	(267.731)
Administrativni troškovi	(218.125)	(246.633)	(250.926)	(159.822)	(172.124)	(157.278)	(151.148)
Troškovi ulaganja	-	-	-	(115.888)	(37.876)	(8.371)	(56.868)
Ostali poslovni troškovi	68.644	(77.449)	(64.531)	(60.985)	(46.771)	(50.109)	(44.229)
Dobit prije poreza	**118.540**	**235.018**	**177.850**	**139.372**	**117.118**	**140.551**	**134.222**
Porez na dobit	(28.300)	(51.267)	(40.975)	(33.031)	(28.018)	(31.574)	(27.624)
Dobit poslije poreza	**90.240**	**183.751**	**136.875**	**139.372**	**89.100**	**108.977**	**106.598**
Ukupno ostala sveobuhvatna dobit	**(5.396)**	**(9.827)**	**(1.560)**	**(18.307)**	**15.697**	**(7.924)**	**(18.137)**
Ukupna sveobuhvatna dobit	**84.844**	**173.924**	**135.315**	**88.034**	**104.797**	**101.053**	**88.461**
Zarada po dionici (u kunama)	**295,86**	**570,22**	**443,64**	**288,63**	**343,48**	**331,31**	**290,04**

Napomena: svi iznosi u tisućama kuna; zagrada označava negativnu vrijednost.
Izvor: Izrada autora na temelju financijskih izvještaja Društva u periodu od 2010. do 2016. godine.

Prilog 3: Strukturna bilanca društva EUROHERC d.d.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
DUGOTRAJNA IMOVINA	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**
Nekretnine i oprema	14,3%	12,7%	14,0%	12,5%	12,1%	11,2%	10,0%
Nematerijalna imovina	0,1%	0,0%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Investicijske nekretnine	22,0%	22,4%	23,1%	29,8%	28,5%	31,3%	31,5%
Vrijednosnice raspoložive za prodaju	17,6%	20,4%	22,9%	25,5%	29,9%	31,3%	37,7%
Krediti i potraživanja	45,7%	44,0%	39,6%	31,7%	29,3%	23,8%	20,6%
Depoziti u bankama	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	2,3%	0,0%
Jamstveni depoziti po ugovorima o najmu	0,4%	0,4%	0,3%	0,3%	0,1%	0,0%	0,1%
KRATKOTRAJNA IMOVINA	**99,4%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**
Krediti i potraživanja	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	19,1%	25,1%

Depoziti u bankama	26,4%	29,5%	48,2%	37,5%	28,9%	13,3%	18,4%
Potraživanja po premijama	40,8%	31,3%	24,4%	31,5%	30,4%	29,2%	20,3%
Udio reosiguranja u tehničkim pričuvama	0,0%	0,0%	0,0%	2,7%	4,3%	4,5%	3,0%
Potraživanja po kreditnim karticama i čekovima	0,0%	0,0%	0,0%	10,5%	10,4%	11,8%	8,0%
Ostala potraživanja	23,4%	27,9%	17,2%	8,5%	16,2%	14,7%	12,0%
Unaprijed plaćeni troškovi	0,6%	1,5%	1,9%	1,8%	1,1%	1,1%	1,1%
Novac na računu i blagajni	8,2%	9,8%	8,3%	7,5%	8,7%	6,3%	12,2%
DUGOTRAJNA IMOVINA	**85,1%**	**83,5%**	**78,2%**	**80,5%**	**84,2%**	**86,2%**	**82,1%**
KRATKOTRAJNA IMOVINA	**14,9%**	**16,5%**	**21,8%**	**19,5%**	**15,8%**	**13,8%**	**17,9%**
UKUPNA IMOVINA	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**
VLASNIČKA GLAVNICA I REZERVE	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**
Temeljni kapital	7,6%	6,7%	6,1%	6,0%	5,6%	5,3%	5,0%
Rev. pričuve po vrijedn. raspoloživima za prodaju	6,5%	4,7%	2,8%	0,5%	2,8%	1,4%	1,1%
Rev. pričuve po nekretninama i opremi	39,0%	33,8%	31,9%	29,8%	28,4%	27,2%	24,9%
Zakonske rezerve	21,5%	18,2%	17,3%	17,0%	15,9%	14,9%	14,3%
Zadržana dobit	25,3%	36,7%	41,8%	46,7%	47,3%	51,2%	54,8%
TEHNIČKE PRIČUVE	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**
Prijenosne premije, bruto	35,4%	36,1%	36,4%	36,2%	32,2%	30,2%	31,5%
Pričuva šteta, bruto	64,6%	63,9%	63,6%	63,8%	67,8%	69,8%	68,5%
DUGOROČNE OBVEZE	**100,0%**	**0,0%**	**0,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**
Odgođena porezna obveza	0,0%			100,0%	100,0%	100,0%	60,5%
Dugoročni krediti	100,0%			0,0%	0,0%		39,5%
KRATKOTRAJNE OBVEZE	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**
Tekuće dospijeće dugoročnih kredita	0,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Kratkoročni krediti	11,5%	17,2%	20,5%	24,5%	27,8%	23,9%	22,4%
Obveze iz neposrednih poslova osiguranja	29,1%	21,6%	20,8%	30,4%	30,7%	25,5%	25,8%
Obveze iz poslova reosiguranja	0,2%	0,5%	0,3%	0,9%	2,3%	2,5%	0,8%
Tekuća porezna obveza	29,2%	20,9%	21,9%	0,0%	0,0%	0,4%	4,5%
Ostale obveze	29,2%	39,7%	36,5%	44,2%	39,2%	47,7%	46,5%
VLASNIČKA GLAVNICA I REZERVE	**29,6%**	**32,3%**	**34,9%**	**36,5%**	**39,0%**	**39,8%**	**41,0%**
TEHNIČKE PRIČUVE	**57,3%**	**52,8%**	**51,3%**	**52,5%**	**50,9%**	**50,2%**	**49,0%**
DUGOROČNE OBVEZE	**1,4%**	**0,0%**	**0,0%**	**2,3%**	**2,4%**	**2,3%**	**3,4%**
KRATKOTRAJNE OBVEZE	**11,6%**	**14,9%**	**13,9%**	**8,7%**	**7,7%**	**7,7%**	**6,5%**
UKUPNO KAPITAL I OBVEZE	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**

Izvor: Izrada autora na temelju financijskih izvještaja Društva u periodu od 2010. do 2016. godine.

Prilog 4: Skraćeni strukturni račun dobiti i gubitka društva EUROHERC d.d.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Neto zarađene premije	91,8%	91,0%	93,6%	87,5%	90,3%	89,1%	86,1%
Prihodi od provizija i naknada	0,2%	0,1%	0,2%	0,2%	0,1%	0,1%	0,1%
Prihodi od ulaganja	7,2%	8,4%	5,7%	7,1%	8,2%	9,9%	12,1%
Ostali poslovni prihodi	0,9%	0,5%	0,5%	5,2%	1,3%	0,9%	1,7%
Neto prihodi	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**
Izdaci za osigurane slučajeve	52,8%	40,8%	40,3%	34,5%	37,8%	36,6%	35,4%
Troškovi pribave	16,9%	20,0%	22,3%	29,9%	32,8%	35,4%	33,3%
Administrativni troškovi	23,1%	29,8%	29,8%	16,9%	19,7%	20,4%	18,8%
Troškovi ulaganja	0,0%	0,0%	0,0%	12,2%	4,3%	1,1%	7,1%
Ostali poslovni troškovi	7,3%	9,4%	7,7%	6,4%	5,3%	6,5%	5,5%
Neto izdaci	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**

POPIS SLIKA, TABLICA I GRAFOVA

POPIS TABLICA

Tablica 1: Klasifikacija osiguranja prema HANFA-i 7
Tablica 2: Pearsonov koeficijent korelacije za varijable „neto premija“ i „bruto dobit“..... 38
Tablica 3: Ocijenjeni linearni regresijski model s bruto dobiti kao zavisnom varijablom..... 39

POPIS SLIKA

Slika 1: Teret gubitaka sa i bez osiguranja..... 9
Slika 2: Funkcije osiguranja..... 11
Slika 3: Logo društva EUROHERC osiguranje d.d. 25
Slika 4: EUROHERC osiguranje d.d. u Hrvatskoj..... 26

POPIS GRAFOVA

Graf 1: Udio premije u ukupnoj svjetskoj premiji (2016)..... 12
Graf 2: Broj društava za osiguranje u EU, u tisućama (2004. – 2015.) 14
Graf 3: Premija osiguranja u svjetskim velesilama, u milijardama dolara (2008.–2016.)..... 15
Graf 4: Premije životnog i neživotnog osiguranja u EU, u mlrd. dolara (2008.–2016.)..... 15
Graf 5: Pokazatelj gustoće osiguranja u EU, u USD, (2008. - 2016.)..... 16
Graf 6: Pokazatelj penetracije osiguranja u EU, % BDP-a (2008. - 2016.)..... 17
Graf 7: Udio premije životnog osiguranja u ukupnoj premiji u EU (2008. - 2016.)..... 17
Graf 8: Broj društava za osiguranje i reosiguranje u RH (2008. - 2016.) 20
Graf 9: Kretanje premije osiguranja, u mlrd. USD, u RH (2008. – 2016.)..... 21
Graf 10: Pokazatelj gustoće osiguranja u RH, u USD, (2008. - 2016.) 21
Graf 11: Pokazatelj penetracije osiguranja u RH, % BDP-a (2008. - 2016.)..... 22
Graf 12: Udio premije životnog osiguranja u ukupnoj premiji u RH (2008. - 2016.) 23
Graf 13:Trend kretanja ukupne imovine, dugotrajne imovine i kratkotrajne imovine Društva u 000 kn, i verižni indeksi (2010.–2016.) 28
Graf 14:Trend kretanja vlasničke glavnice, tehničkih pričuva i ukupnih obveza u 000 kn, i verižni indeksi (2010.–2016.)..... 30
Graf 15:Trend kretanja neto zarađenih premija, neto prihoda, izdataka za osigurane slučajeve i neto dobiti u 000 kn, i verižni indeksi (2010.–2016.) 32
Graf 16: Kretanje udjela pojedinih stavki aktive u ukupnoj aktivi Društva..... 35
Graf 17: Kretanje udjela pojedinih stavki pasive u ukupnoj pasivi Društva..... 36
Graf 18: Kretanje strukture ukupnih prihoda i rashoda Društva 37
Graf 19: Kretanje neto dobiti Društva, u 000 kn (2010. – 2016.) 40
Graf 20: Stope rasta neto dobiti Društva (2010. – 2016.) 41
Graf 21: Kretanje temeljnih financijskih pokazatelja Društva (2010. – 2016.) 43
Graf 22: Temeljni financijski pokazatelji raznih društava (2016.) 46

SAŽETAK

Cilj ovog rada bio je provesti statističku analizu uspješnosti poslovanja društva EUROHERC osiguranje d.d. kroz duži vremenski period, kako bi se uočilo je li se i u kojem opsegu poslovanje narušilo u godinama nakon ulaska Hrvatske u Europsku uniju .

Rezultati dobiveni analizom ukazali su na osjetan pad u neto zarađenim premijama, kao glavnom izvoru prihoda osiguravajućeg društva, u godinama nakon pristupanja Hrvatske Uniji. Stoga, zaključak autora jest da je ovo pristupanje ipak naštetilo ovom društvu. Ipak, usporedbom s ostalim društvima za osiguranje došlo se do zaključka da EUROHERC osiguranje učinkovitije koristi imovinu, generira više prihoda nego što utroši na njihovo stvaranje, ima ekonomičnije poslovanje, te generira više dobiti po jedinici kapitala, kao i po jedinici imovine.

Ključne riječi: osiguranje, horizontalna analiza, vertikalna analiza, Europska unija.

SUMMARY

The aim of this paper was to conduct a statistical analysis of the performance of the company EUROHERC insurance, to see if, and to what extent the business was damaged in years after Croatia joined the European Union. Analysis was conducted for a period of 2010. till 2016.

The results of the analysis indicated a fall in net earned insurance premiums as the main source of income for the insurance company, in the years following the accession of the Croatia to the European union. Therefore, the author's conclusion is that this accession has hurt business of this company. However, based on the comparison with other insurance companies in Croatia, it was concluded that EUROHERC insurance uses more effectively the assets, generates more revenue than they spend on their creation, has a more economical business, and generates more profits per unit of capital as per unit of assets.

Key words: insurance, horizontal analysis, vertical analysis, European Union.